Σχολικό έτος 2009-10
Πολιτιστικό πρόγραμμα 1. Γυμνασίου Πανόπουλου:

«Μύθοι και παραμύθια: εφηβικές εικαστικές αναζητήσεις»

Αφορμή για το πρόγραμμα στάθηκε η έκθεση του Μουσείου Ελληνικής Παιδικής Τέχνης που διήρκεσε από το τέλος Ιουνίου έως το τέλος του Σεπτεμβρίου 2009. Μολονότι δεν είχαμε την ευκαιρία να την επισκεφτούμε, ωστόσο σκεφτήκαμε να αυτοσχεδιάσουμε και να δημιουργήσουμε μόνοι μας.

Τα κριτήρια επιλογής του θέματος ήταν:

1. Οι μύθοι και τα παραμύθια ως πηγή άντλησης πολιτιστικών, λαογραφικών και διδακτικών στοιχείων.
2. Το έντονο ενδιαφέρον των μαθητών για τη ζωγραφική δημιουργία και η αγάπη τους για τους μύθους.
3. Η διαχρονική παρουσία των μύθων και των παραμυθιών στην παιδική και εφηβική ηλικία όλων των παιδιών.

Στόχοι- επιδιώξεις:

Γνωστικοί

- Η άντληση πληροφοριακών πολιτιστικών και λαογραφικών στοιχείων.
- Η σύνδεση των μύθων και των παραμυθιών με τα διδασκόμενα μαθήματα (Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Νεοελληνική Λογοτεχνία, Ιστορία)

Επιστημονικοί- Ερευνητικοί

- Έρευνα στο διαδίκτυο
  και
- Βιβλιογραφική έρευνα με σκοπό την επιλογή μύθων και παραμυθιών που μπορούν να αποδοθούν εικαστικά.

Κοινωνικοί

- Η ζωγραφική ως μέσο έκφρασης των σκέψεων και των συναισθημάτων των εφήβων αλλά και ως μέσο εκτόνωσης της συσσωρευμένης ενέργειας.
- Η ζωγραφική ως μέσο προβολής της ατομικής δημιουργίας και διάχυσής της στην τοπική αλλά και την ευρύτερη κοινωνία μέσω ηλεκτρονικής παρουσίασής της (ιστολόγιο σχολείου).

Ψυχολογικοί

- Συνεργατική έρευνα και επεξεργασία πληροφοριών.
- Παρουσίαση σε ακροατήριο.
- Σύγκριση και σύνδεση τέχνης και αφήγησης, συλλογικής πραγματικότητας και ατομικής.

Εκπαιδευτικές επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν:

Στο μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας

Συνεργασίες με Φορείς και άτομα

- Συνεργασία με την Καθηγήτρια των Καλλιτεχνικών
- Παρακολούθηση από την υπεύθυνη του προγράμματος βιωματικού σεμιναρίου αφήγησης παραμυθιών

Πεδία σύνδεσης του προγράμματος με το Αναλυτικό πρόγραμμα

Ελληνική λογοτεχνία
Αρχαία Ελληνική Γραμματεία
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές
Ιστορία
Καλλιτεχνικά

Φάσεις εξέλιξης του προγράμματος

Από Νοέμβριο 2009 μέχρι Μάιο 2010.

1ος μήνας
Νοέμβριος 2009 Αναζήτηση αρχαιοελληνικών μύθων και λαϊκών παραμυθιών σε δοσμένη από την εκπαιδευτικό βιβλιογραφία και στο Διαδίκτυο (σε επιλεγμένες από την καθηγήτρια ηλεκτρονικές πηγές).

2ος μήνας
Δεκέμβριος 2009 Επιλογή, ταξινόμηση, καταγραφή και πρώτη ανάγνωση του συγκεντρωμένου υλικού από την ομάδα

3ος μήνας
Ιανουάριος 2010 Λογοτεχνική ανάλυση των μύθων και των παραμυθιών: έμφαση στην αφήγηση, την εικονοπλασία,

4ος μήνας	την περιγραφή, τα πολιτιστικά και κοινωνικά στοιχεία, τη δράση και τους ήρωες.
Φεβρουάριος	Βιωματικό σεμινάριο αφήγησης παραμυθιών με συντονίστρια την υπεύθυνη του προγράμματος
5ος μήνας	Εντοπισμός σκηνών για εικαστική απόδοση από τους μαθητές- πρώτα σχεδιάσματα
Μάρτιος 2010	Προβολή 2 κινηματογραφικών ταινιών
6ος μήνας	Ατομική ζωγραφική και αξιολόγηση της καθεμιάς ζωγραφιάς από την υπόλοιπη ομάδα
Απρίλιος 2010	Ξαναδούλεμα ζωγραφιών με την καθοδήγηση της συντονίστριας και της καθηγήτριας των Καλλιτεχνικών
	Προβολή 2CD-ROOM.
7ος μήνας	Αυτοαξιολόγηση με τη βοήθεια ερωτηματολογίων
Μάιος 2010	Δημοσίευση στο ιστολόγιο του σχολείου

Διαδικασία Αξιολόγησης-τρόποι αξιολόγησης που χρησιμοποιήθηκαν (με βάση τους στόχους που είχαν αρχικά τεθεί)

1. Αυτοαξιολόγηση με ερωτηματολόγια.
2. Αξιολόγηση κατά τη διάρκεια της υλοποίησης για κάθε δραστηριότητα
3. Τελική παρουσίαση και δημοσίευση ολοκληρωμένης δουλειάς στο ιστολόγιο του σχολείου.

Τρόποι αξιοποίησης του εκπαιδευτικού προϊόντος του Πολιτιστικού Προγράμματος

1. Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σε στοιχειώδη ζητήματα πολιτιστικής θεματολογίας
2. Παρουσίαση του υλικού σε ιστοσελίδα (στο κατασκευασμένο από την ίδια περίπου ομάδα ιστολόγιο του σχολείου)
3. Σύνδεση του γνωστικού αντικειμένου με την εικαστική απόδοσή του

Μύθοι του Αισώπου

α. Βιογραφικό σημείωμα του μεγάλου και ιδιαίτερου μυθοποιού

Ο Αίσωπος ήταν αρχαίος Έλληνας μυθοποιός, αν και από πολλούς αμφισβητείται η ύπαρξή του. Θεωρείται ιδρυτής του λογοτεχνικού είδους που σήμερα ονομάζεται «παραβολή» ή «αλληγορία». Για τη ζωή του δεν υπάρχουν ακριβείς και συγκεκριμένες πληροφορίες.

Γεννήθηκε κατά πάσα πιθανότητα, από οικογένεια δούλων, το 625 π.Χ., στο Αμόριο της Φρυγίας, ενώ σύμφωνα μ' άλλους γεννήθηκε στη Σάμο ή τη Θράκη, τις Σάρδεις ή την Αίγυπτο. Όπως γίνεται και με τον Όμηρο πολλές πόλεις και χώρες ερίζουνε θέλοντάς τον δικό τους. Όλα τα σημεία της γης που επισκέφτηκε. Ήτανε παθιασμένος ταξιδευτής.

Μεταγενέστερες μαρτυρίες τον αναφέρουν να παίρνει μέρος στο συμπόσιο των 7 Σοφών και να ελέγχει με την ευφυολογία και τη σοφία του τους λόγους των. Επίσης τον φέρουνε στις Σάρδεις στην Αυλή του βασιλιά Κροίσου του οποίου ήταν ευνοούμενος και σύμβουλος. Είναι ο διασημότερος από τους αρχαίους μυθοποιούς, αναμφισβήτητος πατέρας του αρχαίου μύθου. Τη βιογραφία του συνέγραψε τον 14ο μ.Χ. αιώνα ο μοναχός Μάξιμος Πλανούδης και περιέχονται σ' αυτή ένα σωρό ανέκδοτα γα τη ζωή και την εν γένει δράση του. Θεωρείται επίσης σαν ο κορυφαίος της λεγόμενης διδακτικής μυθολογίας.

Σύμφωνα λοιπόν με μιαν εκδοχή, στάλθηκε από τον Κροίσο με προσφορές δώρων στο ναό του Απόλλωνα στους Δελφούς, όπου, βλέποντας τις απάτες των εκεί ιερέων και την απληστία τους, τους κατηγόρησε με σαρκαστικό τρόπο. Εκείνοι, τότε, αποφάσισαν να τον θανατώσουν με δόλο. Πήρανε λοιπόν από το ιερό του ναού "φιάλην χρυσήν" και την έκρυψαν μες στις αποσκευές του. Ύστερα τον κατηγόρησαν για κλέφτη κι ιερόσυλο. Έτσι με τη σκηνοθετημένη κατηγορία τον καταδίκασαν σε θάνατο και τον σκοτώσαν ρίχνοντας τον στον γκρεμό από τη κορφή του Παρνασσού, Υάμπεια. Αμέσως μετά τον θάνατό του έπεσε πείνα και δυστυχία στον τόπο.

Οι μύθοι του έχουνε συγκεντρωθεί σε "Συλλογή Αισώπειων Μύθων" και πρωταγωνιστές σ' αυτούς είναι, κατά το πλείστον, ορισμένα ζώα, όπως αλεπού, λύκος, λιοντάρι, ελάφι κ.ά.. Κυρίως είναι διάλογοι μεταξύ ζώων που μιλούν κι ενεργούν σαν άνθρωποι, ενώ υπάρχουν και μερικοί με ανθρώπους ή θεούς. Είναι δε αυτοί μικρά οικιακά αφηγήματα, διατυπωμένα με μεγάλη συντομία. Ο χαρακτήρας τους είναι ηθικοδιδακτικός, συμβολικός κι αλληγορικός. Οι Μύθοι του έχουν ιδιαίτερη χάρη, θαυμαστή απλότητα κι άφταστη

διδακτικότητα! Είναι παρμένοι από τη καθημερινή ζωή και τη φύση. Είχε τη μοναδική ικανότητα να δίνει στα ζώα ανθρώπινες ιδιότητες, ψυχή και λαλιά, σε τέτοιο βαθμό που να θεωρείς ότι αυτή ήταν κάποτε η πραγματικότητα και όλα αυτά που διηγείται έχουν συμβεί. Βασικό χαρακτηριστικό των διηγήσεών του ήταν το επιμύθιο, το οποίο ήταν εύληπτο για τα παιδιά και το λαό.

Λέγεται πως έλεγε τους μύθους του αυτούς όχι μόνο στη διάρκεια της ζωής του αλλά και με σκοπό να υποστηρίξει την αθωότητά του στο δικαστήριο. Συνήθιζε με τη παρατηρητικότητα και τη βαθειά σοφία του να πλάθει τέτοιες ιστορίες και να τις λέει γύρω του. Με τον καιρό απέκτησε μεγάλη φήμη κι όλοι τρέχανε κοντά του ν' ακούσουνε κάποιο μύθο του σχετικά με κάποιο πρόβλημα τους. Σιγά-σιγά οι μύθοι του άρχισαν να μεταδίδονται από στόμα σε στόμα μεταξύ των ανθρώπων, μέχρι την ελληνιστική εποχή οπότε συγκεντρώθηκαν και παρουσιάστηκαν σαν ένα βιβλίο, αιώνες αργότερα.

Σύμφωνα με τον Πλούταρχο, ο Αίσωπος ήτανε ταπεινής καταγωγής και πραγματικό τέρας ασχήμιας: μαυριδερός, καμπούρης, τραυλός, κοντόλαιμος, στραβοπόδης με μύτη πλακουτσωτή και κεφάλι τριγωνικό, αλλά παράλληλα ήταν ευφυέστατος. Παρ' ότι όσο ζούσε, ήτανε δούλος, οι Αθηναίοι του έστησαν αργότερα ανδριάντα, για να δείξουν έτσι ότι κάθε άνθρωπος αξίας, πρέπει, ανεξάρτητα από τη καταγωγή του να τιμάται. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, ήτανε πολύ γνωστός "λογοποιός". Εκτός από τους μύθους γνώριζε και διηγούνταν πολλά αστεία κι ανέκδοτα. Άλλοι υποστηρίζουν ότι δε δημιούργησε μύθους αλλά τους συγκέντρωσε, τους συμπλήρωσε και τους τελειοποίησε. Δεν αποκλείεται βέβαια να επινόησε κι ο ίδιος μερικούς απ' αυτούς. Πάντως, τους χρησιμοποίησε πολύ στη ζωή του, με τόση δεξιότητα κι επιτυχία, ώστε να συνδεθεί τελικά το όνομά του μ' αυτούς.

Σε μια άλλη εκδοχή, δούλευε σε κάποιον κτηματία σαν δούλος βοσκός. Μια μέρα, που είδε τον επιστάτη να χτυπά άδικα έναν άλλο δούλο, έτρεξε να τονε βοηθήσει κι έτσι ο επιστάτης για να τον εκδικηθεί τον κατηγόρησε στο αφεντικό, τον κτηματία, που τον πήγε στην αγορά της Εφέσσου να τον πουλήσει. Εκεί, τον αγόρασε ο σοφός Ξάνθος από τη Σάμο, που εκτίμησε το έξυπνο βλέμμα του και τον πήρε μαζί του σα δούλο. Μαζί του άρχισε να ταξιδεύει και να γνωρίζει τον κόσμο. Στη συνέχεια ο Ξάνθος τον πούλησε στον επίσης Σάμιο σοφό Ιάδμονα. Αυτός εκτιμώντας τα πνευματικά χαρίσματά του και κυρίως την σοφία και την ευφυΐα του, τον απελευθέρωσε.

Κάποτε έφτασε και στη περιοχή των Δελφών κι επισκέφθηκε το περίφημο Μαντείο. Ο Αίσωπος ειρωνεύτηκε τους ιερείς ότι μαντεύουν για να πλουτίζουν, και τους κατοίκους, ότι αντί να καλλιεργούν τα κτήματά τους και να φροντίζουν τα ζώα τους ζούσαν από τ' αφιερώματα των προσκυνητών. Αυτό του το θράσος εξόργισε τους ιερείς του Μαντείου οι οποίοι τον παγιδέψαν, βάζοντας ένα χρυσό ποτήρι στις αποσκευές του και κατόπιν τον κατηγορήσανε για κλέφτη κι ιερόσυλο. Έτσι τον δίκασαν άδικα και τον καταδικάσανε σε θάνατο, ρίχνοντας τον από τις κορυφές των Φαιδρυάδων, κάποια απόκρημνα βράχια, στον Παρνασσό.

Σύμφωνα με τη παράδοση, ο Απόλλωνας τιμώρησε την αδικία τους στέλνοντας στους κατοίκους των Δελφών μεγάλη πείνα και λιμό, που θέρισε πολλούς κατοίκους. Αυτοί τότε για να εξιλεωθούν, έστησαν μια μαρμάρινη στήλη προς τιμήν του Αισώπου. Αξιοσημείωτο ότι όλους τους μύθους τούς έλεγε με το στόμα. Πρώτη φορά εκτυπωθήκαν στο Μιλάνο το 1479 μ.Χ., ακολούθησε αυτή του Παρισιού το 1547 κι από τότε έχουν κυκλοφορήσει σε πάρα πολλές γλώσσες. Ο Κοραής τους τύπωσε το 1810 στο Παρίσι κι ακολούθησε κριτική έκδοση (1852) στη Λειψία από τον Χαλμ. Πιστεύεται ότι έχουνε διαβαστεί παγκοσμίως σχεδόν όσο κι η Βίβλος. Οι Αισώπειοι Μύθοι ήτανε γραμμένοι σε πεζό λόγο. Ως γνωστό, μέχρι τότε, μόνον ο έμμετρος λόγος, η ποίηση, εθεωρείτο μοναδικό εκφραστικό είδος για τους συγγραφείς. Συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί κι ως πρωτοπόρος στο είδος του. Ιδεολογία των είναι η αποδοκιμασία του κακού στις πιο αντιπροσωπευτικές μορφές του: της βίας, της απάτης, της αυθαιρεσίας, της προδοσίας, της ματαιοδοξίας, της αλαζονείας, της ψευδολογίας, της πλεονεξίας, της πονηριάς. Η αποδοκιμασία επιχειρείται άλλοτε με αναφορά στη Θεία Δίκη, άλλοτε με πειστικές υποδείξεις, πιο συχνά όμως με τη διαπίστωση του παραλογισμού του κακού, με τη γελοιοποίηση του καθώς και με τη φιλοσοφική ενατένιση της ζωής.

Β. Μύθοι του Αισώπου που διάβασαν οι μαθητές και εμπνεύστηκαν από αυτούς

1. Ο Βοριάς και ο Ήλιος

Μια φορά, ο Ήλιος κι ο Βοριάς έπιασαν μια μεγάλη συζήτηση για το ποιος από τους δυο ήταν ο δυνατότερος.

- Εγώ, έλεγε ο Ήλιος.

- Όχι, εγώ, έλεγε ο Βοριάς.

Κι είχαν τόσο πείσμα, ώστε κανένας τους δεν υποχωρούσε μπροστά στον άλλον.

Έτσι όμως, δεν έβγαινε συμπέρασμα, ούτε θα 'βγαινε ποτέ, τόσο πεισματάρηδες που ήταν κι οι δυο τους.

- Σου προτείνω ένα στοίχημα! είπε τέλος ο Βοριάς.

- Τι στοίχημα; ρώτησε ο Ήλιος.

- Να διαλέξουμε στην τύχη έναν άνθρωπο κι όποιος από τους δυο μας καταφέρει και τον γδύσει, εκείνος θα 'ναι ο δυνατότερος .

- Το δέχομαι το στοίχημα! είπε ο Ήλιος.

Σε λίγο, φάνηκε στον κάμπο ένας άνθρωπος, που πήγαινε ολομόναχος.

Άρχισε τότε, ο Βοριάς, να φυσάει δυνατά.

Ο διαβάτης έσκυψε το κεφάλι του και σταύρωσε τα χέρια του, πάνω στο στήθος, για να προφυλαχτεί από τον αέρα. Ο Βοριάς φύσηξε πιο δυνατά κι ο διαβάτης, κούμπωσε το ρούχο του κι επειδή ο Βοριάς δυνάμωνε το φύσημά του, ο καημένος ο άνθρωπος έβγαλε μια μάλλινη κουβέρτα, που την κουβαλούσε σ' ένα σακί, και τυλίχτηκε μ' αυτήν, για να μην ξεπαγιάσει. Όσο πιο δυνατά φυσούσε ο Βοριάς, τόσο πιο σφιχτά τυλιγότανε στην κουβέρτα του ο διαβάτης. Στο τέλος, ο Βοριάς βαρέθηκε κι έπαψε να φυσάει. Γύρισε στον Ήλιο: και του είπε: «Η σειρά σου τώρα να δοκιμάσεις να τον γδύσεις».

Ο Ήλιος πρόβαλε στον ουρανό, μόλις σταμάτησε να φυσάει ο Βοριάς, κι αμέσως ο διαβάτης έβγαλε από πάνω του την κουβέρτα και την έβαλε στο σακί. Δυνάμωσε τη λάμψη του ο Ήλιος κι ο διαβάτης ξεκούμπωσε το ρούχο του. Αλλά ο Ήλιος δυνάμωνε όλο και πιο πολύ τη λάμψη του κι ο διαβάτης, που είχε αρχίσει να ιδρώνει, άρχισε να βγάζει ένα-ένα τα ρούχα του, ώσπου, στο τέλος απόμεινε ολόγυμνος και κοιτούσε δεξιά κι αριστερά, μήπως δει κανένα δέντρο

για να πάει να ξαπλώσει στον ίσκιο του. Επειδή όμως δεν έβρισκε δέντρο, έπεσε στο ποτάμι, που περνούσε εκεί κοντά κι έμεινε στο νερό, ώσπου ο Ήλιος, σιγά-σιγά, λιγόστεψε τη λάμψη του.

- Εσύ είσαι ο δυνατότερος! παραδέχτηκε ο Βοριάς, αποχαιρετώντας τον Ήλιο.

2.Ο Γάιδαρος και το αλάτι

Ήτανε μια φορά ένας χωρικός που είχε ένα γάιδαρο και τον χρησιμοποιούσε για να κάνει τις διάφορες δουλειές του. Επειδή ο γάιδαρός του ήταν πολύ χρήσιμος, τον αγαπούσε και τον περιποιόταν και, πολλές φορές, του συγχωρούσε και τα γαϊδουρινά του πείσματα.

Μια μέρα, ο χωρικός φόρτωσε κοφίνια με αλάτι το γάιδαρο, και κίνησε να τα πάει στο διπλανό χωριό, όπου θα μπορούσε να τα πουλήσει. Όμως, για να φτάσουν σ' αυτό το χωριό, έπρεπε να περάσουν ένα ποτάμι. Καθώς λοιπόν το περνούσαν, ο γάιδαρος παραπάτησε και βούλιαξε μέσα στο νερό. Το αλάτι, όμως, μόλις βρέθηκε μέσα στο νερό, έλιωσε κι έτσι ο γάιδαρος σηκώθηκε πιο αλαφρός από μέσα. Ο χωρικός στενοχωρήθηκε πολύ που έχασε το αλάτι, αλλά ο γάιδαρος ήταν πολύ ευχαριστημένος.

Μια άλλη μέρα, ο χωρικός φόρτωνε ξανά κοφίνια το γάιδαρο, αλλά, αυτή τη φορά, τα κοφίνια είχαν μέσα σφουγγάρια. Ο γάιδαρος νόμιζε πως θα μπορούσε να γλιτώσει και τώρα από το φορτίο του και έτσι, την ώρα που περνούσαν ξανά από το ποτάμι, έκανε πως γλίστρησε και βούλιαξε ξανά μες το νερό. Όμως τα σφουγγάρια ήπιαν νερό και βάρυναν, κι έτσι ο γάιδαρος δεν μπόρεσε να βγει στην επιφάνεια και πνίγηκε.

3.Ο Κάβουρας κι η Αλεπού

Ζούσε, κάποτε, ένας κάβουρας σε μιαν ακρογιαλιά.

Ήταν πολλά καβούρια σε εκείνη την ακρογιαλιά, που ζούσαν ανάμεσά στους βράχους και στα φύκια και, καμιά φορά, έβγαιναν για λίγο στην αμμουδιά, ως εκεί που έφτανε το κύμα της θάλασσας, κι έπειτα ξαναγυρνούσαν στις φωλιές τους.

Εκεί, ανάμεσα στα βράχια και στα φύκια, που πότε τα σκέπαζε και πότε τα ξεσκέπαζε η θάλασσα, ζούσαν όλα μαζί τα καβούρια, έτρωγαν, έπαιζαν, κοιμούνταν. Κι εκεί στις πιο βαθιές σπηλίτσες ή κάτω από βραχάκια, που σχημάτιζαν κουφάλα, κρύβονταν όταν τα απειλούσε κάποιος κίνδυνος.

Αλλ' αυτός ο κάβουρας είχε βαρεθεί να ζει όπως τα άλλα τα καβούρια. Όταν ανέβαιναν στην ακρογιαλιά και τα άλλα έτρεχαν να ξαναπέσουν στο νερό, αυτός αργοπορούσε και καμιά φορά προχωρούσε λίγα μέτρα στην αμμουδιά, γιατί ήθελε να δει πώς είναι ο κόσμος της στεριάς.

Τέλος, μια μέρα, αποφάσισε να μην ξαναγυρίσει στη θάλασσα. Προχώρησε ως την αμμουδιά, ώσπου βρήκε ένα ποταμάκι που κυλούσε ανάμεσα στις πέτρες και ανέβηκε στην κοίτη του ποταμού για να δει τι είναι πιο πέρα. Έφτασε, έτσι, σ' ένα δάσος και παραξενεύτηκε γιατί ποτέ στη ζωή του δεν είχε δει δέντρα και στην αρχή, νόμισε πως είναι κατάρτια καραβιών.

Αλλά καθώς προχωρούσε θαυμάζοντας αυτά που έβλεπε γύρω, τον είδε μια πεινασμένη αλεπού και πήδησε απάνω του για να τον φάει. Καλά να πάθω!», είπε μέσα του ο καημένος ο κάβουρας. «Αφού ήμουνα θαλασσινός, τι γύρευα στη στεριά;»

4.Το λιοντάρι και το ποντίκι

Μια φορά ένα λιοντάρι κοιμότανε στη σπηλιά του. Είχε φάει αποβραδίς, ένα βόδι ολόκληρο, είχε πιει μπόλικο νερό και τώρα είχε βυθιστεί στον ύπνο κι έβλεπε όνειρα λιονταρίσια. Ξαφνικά, ένιωσε στον ύπνο του πως κάτι το γαργαλούσε, σαν να περπατούσε κάποιος – πολύ ελαφρά είν' αλήθεια – πάνω στο κορμί του. Άνοιξε τα μάτια του και τι να δει: ήταν ένα ποντίκι! Θύμωσε τότε το ποντίκι που ένα τόσο ταπεινό και μικρούλικο ζωάκι τόλμησε να του χαλάσει την ησυχία του κι αρπάζοντάς το με το πόδι του, ετοιμάστηκε να το χάψει. Αλλά το ποντίκι άρχισε να το παρακαλάει κλαίγοντας: «Άφησέ με βασιλιά μου να ζήσω κι εγώ μπορεί μια μέρα να σου ξεπληρώσω την καλοσύνη που θα μου κάνεις». Το λιοντάρι, που ήτανε πια χορτάτο και δεν μπορούσε να φάει ούτε έναν ποντικό, γέλασε με τα λόγια που άκουσε και είπε: «Σου χαρίζω τη ζωή, μόλο που ποτέ δε θα μπορούσες εσύ να με βοηθήσεις!»

Κάποτε όμως το λιοντάρι έπεσε σ' ένα λάκκο – παγίδα που είχαν ανοίξει κάποιοι κυνηγοί, κι εκείνοι του έδεσαν τα πόδια με χοντρά σκοινιά και το άφησαν για να πάνε στο χωριό τους να φέρουν κι άλλους ανθρώπους, να τους βοηθήσουν, για να το κουβαλήσουν, επειδή ήταν πολύ βαρύ. Ύστερα από λίγη ώρα, έτυχε να περνάει από εκεί ο ποντικός και άκουσε βογκητά. Κατέβηκε τότε στο λάκκο, είδε το δεμένο λιοντάρι και το γνώρισε. «Κάποτε μου χάρισες τη ζωή, του είπε. Τώρα θα σου ξεπληρώσω την καλοσύνη σου και θα σε ελευθερώσω». «Εσύ θα με ελευθερώσεις; Ρώτησε απορώντας το λιοντάρι. Πώς είναι δυνατό;» «Τώρα θα δεις», είπε το ποντίκι. Κι άρχισε, με τα σουβλερά του δόντια, να ροκανίζει τα χοντρά σκοινιά, που έδεναν τα πόδια του λιονταριού.

Ύστερα από τρεις-τέσσερις ώρες, τα σκοινιά ήταν κομμένα και το λιοντάρι μπόρεσε, μ' ένα πήδημα, να βγει από το λάκκο – παγίδα. Δεν έφυγε όμως αμέσως, γιατί περίμενε να σκαρφαλώσει και το ποντίκι απάνω, μια που κι αυτό δεν μπορούσε να βγει μ' ένα πήδημα. «Σ' ευχαριστώ πολύ», του είπε συγκινημένο το λιοντάρι. «Σου είχα υποσχεθεί πως θα ξεπλήρωνα την καλοσύνη που μου έκανες, και κράτησα την υπόσχεσή μου», αποκρίθηκε το ποντίκι. «Τότε γέλασες μαζί μου, γιατί δεν πίστευες πως εγώ, ένα μικρό και αδύνατο ποντίκι, θα μπορούσα να βοηθήσω εσένα, το βασιλιά των αγριμιών. Πρέπει να ξέρεις, όμως, πως κι οι πιο αδύνατοι μπορούν να ξεπληρώσουν το καλό που κάνουν οι δυνατότεροί τους».

Ο γάτος και τα ποντίκια

Κάποτε, σ' ένα μεγάλο αρχοντικό σπίτι με πολλά δωμάτια, έμενε μια γριά. Το σπίτι ήτανε παμπαλαιο. Κανείς δεν το περιποιότανε πια κι οι τοίχοι του είχαν αρχίσει να ραγίζουν, οι σοβάδες να πέφτουν, τα πατώματα να σαπίζουν.

Η γρια, που έμενε σ' αυτό το παλιό αρχοντικό σπίτι, κρατούσε μόνο δυο δωμάτια ανοιχτά, όπου έμενε αυτή στο ένα και στο άλλο η υπηρέτριά της. Όλα α άλλα δωμάτια τα είχανε κλειστά και δεν άνοιγαν ποτέ τις πόρτες και τα παράθυρά τους ούτε έμπαιναν ποτέ εκεί μέσα.

Όπου στα κλεισμένα δωμάτια, έστησαν φωλιά δυο ποντίκια που, σιγά σιγά, έγιναν μια πολυάριθμη οικογένεια, στρατός ολόκληρος από ποντίκια, που αλώνιζαν εκεί μέσα. Κανείς δεν τα πείραζε και εκείνα νύχτα μέρα ροκάνιζαν ό,τι έβρισκαν μπροστά τους κι έγιναν όλα τετράπαχα.

Μια μέρα, ένας γάτος του δρόμου, βρίσκοντας ανοιχτή την εξώπορτα του σπιτιού, μπήκε μέσα για να προφυλαχτεί από το κρύο και χώθηκε κάτω από το κρεβάτι της γριάς.

Όταν τον είδε, την άλλη μέρα, η γριά χάρηκε, που θα τον είχε, και τον κράτησε. Ο γάτος καθώς περπατούσε αμέριμνος στο σπίτι, μια μέρα ανακάλυψε μια τρύπα η οποία οδηγούσε σε κάποιο άλλο δωμάτιο όπου ζούσαν τα ποντίκια. Καθώς τα ποντίκια έβγαιναν ανυποψίαστα από τη φωλιά τους αυτός τα καταβρόχθιζε.

Κι επειδή τρώγοντας έρχεται η όρεξη, ο γάτος βγήκε, ένα άλλο βράδυ από το δωμάτιο της γριάς και άρχισε να τριγυρνάει στο απέραντο παμπάλαιο σπίτι. Στον πρώτο διάδρομο που μπήκε, αντίκρυσε κοπάδι ολόκληρο από ποντίκια και έπεσε απάνω τους με μανία. Εκείνα, συνηθισμένα όπως ήταν να μην τα πειράζει κανένας, άργησαν να καταλάβουν τον κίνδυνο που τα' απειλούσε και ώσπου να κρυφτούνε στις τρύπες τους ο γάτος έφαγε αρκετά.

Πού να ξεκολλήσει τώρα ο γάτος από το διάδρομο. Η γριά τον έχανε, γιατί εκείνος μέρα-νύχτα παραφύλαγε στο διάδρομο για ποντίκια.

Έπειτα, βρίσκοντας καμιά τρύπα σε κάποια πόρτα, μπήκε και σ' ένα δωμάτιο, κι από κει σε άλλο κι έτρωγε τόσα ποντίκια, όσα δεν είχε φάει σε όλη του τη ζωή κανένας γάτος, σ΄ όλο τον κόσμο!

Σιγά-σιγά όμως ξύπνησαν και τα ποντίκια και κατάλαβαν πόσο επικίνδυνος είναι ο γάτος. Κρύφτηκαν λοιπόν μέσα στις τρύπες τους και δεν ξαναβγήκαν.

Ο γάτος περίμενε μια, περίμενε δυο μέρες, περίμενε τρείς, αλλά κανένα ποντίκι δεν φαινότανε και αυτός άρχισε να πεινάει.

Σκέφτηκε λοιπόν να τα ξεγελάσει και πηδώντας πάνω σ' ένα ξύλινο χοντρό καρφί, στον τοίχο, κρεμάστηκε από αυτό και παρίστανε τον ψόφιο.

Ύστερα από δυο-τρεις ώρες ένα ποντίκι, καθώς δεν άκουγε τις πατημασιές του γάτου, τόλμησε να μισοβγεί από την τρύπα του. Κοίταξε γύρω, είδε το γάτο που έκανε τον ψόφιο, και κατάλαβε τι είχε γίνει.

- Άκουσε κυρ γάτο, του φώναξε. Και σακί να σε δω να γίνεις και να σε κρεμάσουν σε καρφί, εγώ δεν έρχομαι κοντά σου.

Και κρύφτηκε πάλι, όσο το δυνατόν πιο βαθιά μπορούσε, μέσα στην τρύπα του.

Το άλογο, το βόδι, ο σκύλος και ο άνθρωπος

Όταν ο Δίας έφτιαξε τον κόσμο και τα ζώα, που θα τον κατοικούσαν, όριζε, στο καθένα από αυτά, πόσα χρόνια θα ζούσε.

Σ' όλα, όπως στη θαλασσινή χελώνα λόγου χάριν, όρισε να ζει ως τριακόσια χρόνια, σ΄ άλλα, σαν το κοράκι για παράδειγμα, διακόσια, στον ελέφαντα εκατόν πενήντα, στη φάλαινα πεντακόσια, στις πεταλούδες τρεις μέρες.

Κι επειδή όλα ήταν για πρώτη φορά φτιαγμένα από το Δία και τότε θ' άρχιζαν να ζούνε, κανένα τους δεν περηφανεύτηκε, ούτε παραπονέθηκε για τα χρόνια που του είχε ορίσει.

Αφού έφτιαξε όλα τα ζώα, ο Δίας έφτιαξε και τον άνθρωπο. Σ' αυτόν έδωσε και κάτι, που δεν είχε δώσει στα άλλα ζώα. Του έδωσε το λογικό.

- Και πόσα χρόνια ορίζεις να ζω; Ρώτησε ο άνθρωπος.

- Σαράντα! Του απαντάει ο Δίας.

- Καλά! Λέει ο άνθρωπος.

Αμέσως, με το λογικό του, σκέφτηκε πως σαράντα χρόνια είναι πολύ λίγα, όταν ένα κοράκι, λόγου χάρη, ζει τουλάχιστον εκατό. Δεν είπε όμως τίποτα, για να μην του τα πάρει κι αυτά ο Δίας.

Όταν βγήκε στη ζωή ο άνθρωπος ήταν άνοιξη, όλα ήτανε όμορφα γύρω του, αλλά, τις νύχτες έκανε δροσιά και καθώς δεν είχε χοντρό δέρμα, όπως τα άλλα ζώα, για να προφυλάσσεται, σκέφτηκε να φτιάξει. Μάζεψε φύλλα τα 'ραψε και τα φόρεσε. Αλλά τα φύλλα μαραίνονταν και τρίβονταν. Τότε χρησιμοποίησε προβιές αγριμιών.

Έπειτα είδε πως τα πουλιά χτίζανε φωλιά, και σκέφτηκε κι αυτός να φτιάξει μια φωλιά, αλλά να είναι σκεπασμένη από πάνω, κι όχι ξέσκεπη, όπως οι φωλιές των πουλιών.

Με το λογικό, λοιπόν, που του είχε χαρίσει ο Δίας, έφτιαξε ένα σπίτι με σκέπη, με πόρτα για να μπαινοβγαίνει και με παράθυρα, που του χρησίμευαν για να βλέπει τι γίνεται έξω, χωρίς να αναγκάζεται να βγαίνει από το σπίτι του.

Πέρασε η άνοιξη κι ήρθε το καλοκαίρι με τις ζέστες του. Τα ζώα έτρεχαν να βρούνε κανένα δέντρο για να ξαπλώσουν κάτω από τον ίσκιο του. Ο άνθρωπος, όμως, είχε το σπίτι του, κι έτσι είχε όσο ίσκιο ήθελε.

Ήρθε κι ο χειμώνας κι άρχισαν οι βροχές, τα κρύα, τα χιόνια. Τα ζώα έτρεμαν από το κρύο και στριμώχνονταν το ένα πλάι στο άλλο για να ζεσταθούν. Ο άνθρωπος όμως κλεινότανε μέσα στο σπίτι του και δεν κρύωνε καθόλου.

Ένα βράδυ, που έκανε κρύο δυνατό, χτύπησαν την πόρτα του.

- Ποιος είναι; Ρώτησε από μέσα ο άνθρωπος.

- Είμαι εγώ, το άλογο, ακούστηκε απ' έξω μια φωνή. Πάρε με μαζί σου, άνθρωπε, γιατί κρυώνω κι εγώ θα σου δουλεύω για να σε ξεπληρώσω.

- Μου χαρίζεις δέκα χρόνια από τη ζωή σου για να σε πάρω;

- Σου χαρίζω! Υποσχέθηκε το άλογο.

Κι ο άνθρωπος το πήρε μέσα στο σπίτι του και το άλογο ζεστάθηκε κι άρχισε να του δουλεύει.

Το άλλο βράδυ, παρουσιάστηκε το βόδι.

- Πάρε με άνθρωπε, να ζεσταθώ, κι εγώ θα σου δουλεύω! Τον παρακάλεσε.

- Σε παίρνω, αν μου χαρίσεις δέκα χρόνια από τη ζωή σου, είπε ο άνθρωπος.

- Μ' όλη μου την καρδιά, απάντησε το βόδι.

Κι ο άνθρωπος το πήρε μέσα στο σπίτι του και το ‘στρωσε στη δουλειά.
Το τρίτο βράδυ, ήρθε κι ο σκύλος, τουρτουρίζοντας.
- Πάρε με, άνθρωπε, στο σπίτι σου κι εγώ θα σου δουλεύω, του είπε.
- Εσύ για δουλεία δεν κάνεις, αποκρίθηκε ο άνθρωπος. Θα σε πάρω όμως για να φυλάς το σπίτι μου, όταν θα λείπω, φτάνει να μου χαρίσεις δέκα χρόνια από τη ζωή σου.
- Σου τα χαρίζω! Φώναξε ο σκύλος πρόθυμα.
Κι ο άνθρωπος τον πήρε στο σπίτι του και τον έβαλε να το φυλάει κι εκείνος το φύλαγε πιστά.
Κι έτσι ο άνθρωπος κέρδισε τριάντα χρόνια. Μόνο που, όταν τελείωσε τα σαράντα δικά του κι άρχισε να ζει τα δέκα του αλόγου, άρχισε να καμαρώνει σαν εκείνο. Στο δέκα του βοδιού, έγινε βαρύς και στενοκέφαλος κι ήθελε να γίνεται πάντα το δικό του. Και, στα τελευταία δέκα χρόνια, που είχε πάρει από το σκύλο, έγινε γκρινιάρης και θύμωνε με το παραμικρό.
Γι’ αυτό, από τότε, οι άνθρωποι έχουν τέτοιο χαρακτήρα: είναι γιατί ζούνε τα χρόνια, του αλόγου, του βοδιού και του σκύλου.

Η Αλεπού και τα σταφύλια

Μια αλεπού πεινασμένη είδε πάνω σ' ένα δέντρο πλεγμένη μια κληματαριά γεμάτη χοντρόρωγα, κατακίτρινα σταφύλια. Τα ζήλεψε και πολύ επιθυμούσε να τα δοκιμάσει, μα πώς ν' ανεβεί. Οι αλεπούδες δεν είναι γατιά, να πιάνονται με τα νύχια τους και ν' ανεβαίνουν όπου τους αρέσει.
Ωστόσο, δοκίμασε κάμποσες φορές.
Πιάστηκε από δω, πιάστηκε από κει, τίποτα δεν κατάφερνε. Καθότανε μόνο κάτω, σήκωνε τα μάτια της στα σταφύλια, τα κοίταζε καλά καλά κι ο καημός τους την έτρωγε. Στο τέλος απελπισμένη, για να παρηγορηθεί, κορόιδεψε η ίδια τον εαυτό της:
- Δε βαριέσαι, δεν πειράζει, ας πάμε παρακάτω... Εξάλλου αυτά δεν τρώγονται. Αγίνωτα είναι ακόμη...
Τα σταφύλια, ακούγοντάς τη, μοιάζανε να την ειρωνεύονται να την περιγελούν.
- Ακούς εκεί... Είμαστε, λέει, αγίνωτα!... Εμείς, κυρα-αλεπού, αγίνωτα δεν είμαστε. Γλυκά σαν το μέλι είμαστε. Μα αφού δε μας φτάνεις, τι να πεις... μας λες αγίνωτα, για να ξεγελάσεις την ανημποριά σου!...

Το Λιοντάρι, ο Κυνηγός και ο Λοτόμος

Μια φορά ένας κυνηγός, ξεκίνησε να κυνηγήσει ένα λιοντάρι, που του είχε κάνει μεγάλες ζημιές, γιατί είχε μπει νύχτα στα κτήματά του και του είχε κατασπαράξει βόδια κι άλογα. Κίνησε λοιπόν χαράματα, οπλισμένος να εξοντώσει εκείνο το αγρίμι που του έκανε τόσες καταστροφές.
Έξω από το κτήμα του, βρήκε εύκολα τα χνάρια του θηρίου. Στην αρχή, ήτανε μια πλατιά, ματωμένη γραμμή, που έδειχνε πως το λιοντάρι έσερνε στο χώμα τα θύματά του, που τα είχε σκοτώσει πια.
Έπειτα, σε μια πλαγιά, βρήκε κόκαλα από τα ζώα που είχε χάσει:
εκεί θα είχε καθίσει το αγρίμι για να τα ξεκοκαλίσει με την ησυχία του.
Τα χνάρια του λιονταριού διακρίνονταν τώρα καθαρά πάνω στο χώμα: τα πόδια του ήταν καταματωμένα, καθώς τα είχε βουτήξει μέσα στα σπλάχνα των θυμάτων του, την ώρα του τα ‘τρωγε κι έτσι, στο χώμα, διακρίνονταν καφετιές οι βαριές πατημασιές του.
Ο κυνηγός τις ακολούθησε, ώσπου έφτασε σε μια πηγή. Εκεί το λιοντάρι θα στάθηκε για να σβήσει τη δίψα του και, φλογισμένο καθώς ήταν από το πολύ φαγητό, θα χώθηκε ολόκληρο στην πηγή, γιατί, από κει και πέρα, δεν διακρίνονταν πια καφετιά σημάδια στο χώμα.
Ωστόσο, ο κυνηγός ακολούθησε τα χνάρια του λιονταριού λίγο διάστημα κι έπειτα τα 'χασε, γιατί ο τόπος ήταν όλο πέτρες. Είχε μπει πια μέσα στο δάσος και τώρα του ήτανε πολύ δύσκολο ν' ανακαλύπτει τα λιγοστά ίχνη, που άφησε στο πέρασμά του το θηρίο: καμιά πατημασιά σε μέρος που υπήρχε χώμα, καμιά μακριά τρίχα από τη χαίτη του, που είχε κολλήσει πάνω σε πέτρα.

Προχωρώντας, έτσι, ο κυνηγός έφτασε σ' ένα μέρος όπου κάποιος λοτόμος έκοβε δέντρα.
-Καλημέρα!Του είπε ο λοτόμος.
-Καλημέρα.
- Σε βλέπω οπλισμένο βαριά. Είσαι κυνηγός;
- Ναι. Ένα λιοντάρι, που μου ‘φαγε άλογα και βόδια. Παρακολουθώ τα χνάρια του από το πρωί, αλλά τα έχασα γιατί είναι πετρότοπος και δεν φαίνονται καθαρά. Μήπως είδες εσύ τίποτε αχνάρια λιονταριού;
- Αχνάρια δεν είδα γιατί δεν κοίταξα. Ξέρω όμως πού είναι η σπηλιά όπου μένει το λιοντάρι. Θέλεις να σου την δείξω;
- Όχι, όχι, σ' ευχαριστώ, βιάστηκε να του πει ο κυνηγός. Εγώ τα χνάρια του λιονταριού σου ζήτησα να μου δείξεις, κι όχι τη σπηλιά του.

Κι έφυγε κατατρομαγμένος, σαν να ‘βλεπε μπροστά του το ίδιο το λιοντάρι. Γιατί ο κυνηγός, εδώ που τα λέμε, ήτανε θρασύδειλος κι ένας θρασύδειλος παριστάνει το παλικάρι μόνο όταν δεν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος.

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : ΟΙ ΠΙΟ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΙ ΜΑΣ ΘΕΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΡΜΗΣ - Ο ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ, Ο ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΩΝ ΚΛΕΦΤΩΝ

Ο **Ερμής** είναι ένας από τους πιο περίεργους, πιο προικισμένους, αλλά και πιο λαοφιλείς Ολύμπιους θεούς. Γιος του Δία και της Μαίας, οδηγός και συνοδηγός ζωντανών και νεκρών, κήρυκας και αγγελιοφόρος των θεών, προστάτης των νέων, των βοσκών, των αθλητών και των κλεπτών. Η γέννηση του ικανού και επινοητικότατου θεού τοποθετείται στην Αρκαδία και πιο συγκεκριμένα στο βουνό Κυλλήνη. Σύμφωνα με τον επικρατέστερο μύθο, πατέρας του Ερμή ήταν ο Δίας και μητέρα του η Μαία, μία από τις Πλειάδες, τις θυγατέρες του Άτλαντα, του γίγαντα που κρατούσε στις πλάτες του τον ουρανό. Πρόκειται για τις Πλειάδες κόρες που αργότερα ο Δίας τις μετέτρεψε σε αστερισμό, μαζί με τον κυνηγό Ωρίωνα, καθώς ο τελευταίος τις καταδίωκε.
Από την πρώτη κιόλας μέρα της γέννησής του ο Ερμής άρχισε να μεγαλουργεί. Εκμεταλλευόμενος την απουσία της μητέρας του πηδά από την κούνια του και βγαίνει από τη σπηλιά για να παίξει. Στην έξοδό του σκοντάφτει σε μια χελώνα. Εντυπωσιασμένος από το μικρό ζωάκι, το παίρνει, το αναποδογυρίζει, του αδειάζει το κέλυφος και μ' ένα τεντωμένο δέρμα βοδιού του καλύπτει το επάνω κι ανοιχτό μέρος του οστράκου.
Πάνω σε δύο καλά προσαρμοσμένα στο όστρακο καλάμια στερεώνει επτά (από προβατίσια έντερα) χορδές και κατασκευάζει ένα θαυμάσιο μουσικό όργανο. Ο μικρός Ερμής δε μένει άπραγος απέναντι στην εκπληκτική του αυτή επινόηση. Παίρνει ένα ξυλάκι κι αυτοσχεδιάζοντας αρχίζει να τραγουδά τους έρωτες του πατέρα του και της μητέρας του. Η καινούρια του όμως αυτή ενασχόληση γρήγορα σταματά να τον γεμίζει. Κουρασμένος και με έντονο το αίσθημα της πείνας ο Ερμής προσπαθεί να σκαρφιστεί τρόπους που θα του γεμίσουν το άδειο του στομάχι. Αποφασίζει να εγκαταλείψει την Αρκαδία και να ανηφορίσει προς το βορρά. Έχοντας καλύψει μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα μια τεράστια απόσταση, ο μικρός θεός φτάνει με το ηλιοβασίλεμα κοντά στην Πιερία.

Εκεί έβοσκε το κοπάδι του Απόλλωνα, το οποίο ο Ερμής θέλησε να το κλέψει. Έχοντας γρήγορα ξεχωρίσει 50 δαμάλια, βάζει ο παμπόνηρος και πανούργος θεός το σχέδιό του σε εφαρμογή: προκειμένου να μην αποκαλυφθούν τα αχνάρια των ζώων, τα μπερδεύει με επιτηδειότητα και μεταφέρει το καινούριο του κοπάδι με ασφάλεια στην Πελοπόννησο.

Τόσο το τέχνασμα με τα αναποδογυρισμένα ίχνη, όσο και το σκοτάδι της νύχτας ευνόησαν το σχέδιο του Ερμή.

Κατηφορίζοντας προς τα νότια, κοντά στη Βοιωτία, έτυχε ο μικρός θεός να γίνει αντιληπτός από ένα γέροντα την ώρα που καλλιεργούσε το αμπέλι του. Η συνάντησή του αυτή με τον ηλικιωμένο γεωργό κάθε άλλο παρά τον πτόησε. Με αυστηρότητα και στόμφο μεγάλου άντρα απαίτησε τη σιωπή του και συνέχισε ανέμελα το ταξίδι του προς τα κάτω.

Με το ξημέρωμα έφτασε στην Πύλο. Αφού διάλεξε δυο δαμάλια για να ικανοποιήσει την πείνα του, έκρυψε το υπόλοιπο κοπάδι σ' ένα στάβλο και έσφαξε τα δαμάλια που είχε ξεχωρίσει. Κόβοντας το κρέας τους σε δώδεκα κομμάτια (ένα για κάθε Ολύμπιο θεό) κι ανάβοντας με κάποιο τέχνασμα μια φωτιά (τρίβοντας συγκεκριμένα ένα κλαδί δάφνης) ετοιμάστηκε για θυσία. Γρήγορα ο ευφυής θεός ολοκλήρωσε αυτά που είχε προετοιμάσει και σχεδιάσει. Κουρασμένος από την ένταση της ημέρας, γύρισε στη σπηλιά, πέρασε σαν τον άνεμο μέσα από την κλειδαρότρυπα κι επέστρεψε στην κούνια του. Την επόμενη κιόλας μέρα ο Απόλλωνας ανακάλυψε την απώλεια και κατάλαβε την κλεψιά. Ως θεός της μαντικής μάντεψε τον κλέφτη κι αποφάσισε να τον βρει και να τον εκδικηθεί. Κατηφορίζει προς τα νότια και για καλή του τύχη συναντά στο δρόμο το γέρο που την προηγούμενη μέρα είχε απαντηθεί με τον Ερμή. Η επιβεβαίωση των υποψιών του είναι πλέον γεγονός. Εξοργισμένος φτάνει στην Κυλλήνη και αρχίζει να κατηγορεί στη μητέρα του το μικρό του αδερφό.

Ο Ερμής μπροστά στον καταιγισμό των προσβολών από τον αδερφό του δε μένει σιωπηλός. Παίρνει αρνητική θέση στις κατηγορίες και διαμαρτύρεται έντονα· προτείνει μάλιστα να ανεβούν κι οι δυο τους στον Όλυμπο και να τους λύσει τη διαφορά ο πατέρας τους ο Δίας. Στον Όλυμπο ο Δίας μένει έκπληκτος απέναντι στην πονηριά και την αναίδεια του μικρού του γιου. Θαυμάζει την ευστροφία του και διασκεδάζει με τα καμώματά του. Ακούγοντας τα παράπονα και των δυο του παιδιών, τα συμβουλεύει και κατορθώνει να τα συμφιλιώσει.

Ο ζαβολιάρης, αρχικά, Ερμής πείθεται στα λόγια του πατέρα του κι αποφασίζει να επιστρέψει τα δαμάλια στον Απόλλωνα. Επιπλέον, για να τον γαληνέψει, του παίζει με τη λύρα του αυτοσχέδια μουσική. Ο Απόλλωνας ενθουσιάζεται με την εφεύρεση του αδερφού του και μαγεμένος του τη ζητά ως δώρο. Ο Ερμής δεν του την αρνείται. Χαρίζει στον αδερφό του τη λύρα αλλά του ζητά σαν αντάλλαγμα το κοπάδι με τα δαμάλια που του είχε ήδη κλέψει.

Ο Απόλλωνας δέχεται ευχαρίστως την πρόταση του Ερμή και σε ένδειξη ευγνωμοσύνης του χαρίζει το κοπάδι, έπειτα το ραβδί του πλούτου και της ευτυχίας και

τέλος το προνόμιο της "δια ψήφων" μαντείας. Η διαμάχη των δυο αδερφών καταλήγει αίσια με τη δέσμευσή τους για αιώνια υποστήριξη, αγάπη και φιλία.

Ο δόλιος και εύστροφος Ερμής γρήγορα κερδίζει την εύνοια και των υπόλοιπων θεών. Πρώτος απ' όλους ο Δίας τον ορίζει κήρυκα και διαπραγματευτή του. Εμπιστευόμενος την εξυπνάδα του και την πονηριά του, προσφέροντάς του συνάμα το κηρύκειο, τον πέτασσο και τα φτερωτά σανδάλια του αναθέτει εμπιστευτικές και καίριας σημασίας αποστολές.

Ο Ερμής, πετώντας πάνω από στεριές και θάλασσες από τη μια μεταφέρει τις βουλήσεις του κι από την άλλη του αναγγέλλει ειδήσεις και περιστατικά. Σαν ακούραστος δρομέας και σαν γρήγορος αγγελιοφόρος προθυμοποιείται πάντα να προσφέρει τις υπηρεσίες του μεταφέροντας κυρίως επιθυμίες θεών.

Ο Άδης, όπως και ο Δίας, σύντομα αντιλαμβάνεται τις ικανότητές του. Τον προσλαμβάνει στο βασίλειό του και του αναθέτει το κάλεσμα και τη μεταφορά των νεκρών στη νέα τους κατοικία. Ο Ερμής με τις δικαιοδοσίες που του προσφέρει ο Άδης γίνεται ο μοναδικός θεός που διασχίζει και δρα σε τρεις κόσμους: σ' αυτόν του ουρανού, σ' αυτόν της γης και σ' αυτόν του Κάτω Κόσμου. Στα περισσότερα μυθολογικά θέματα και περιστατικά, ο Ερμής παίρνει μέρος με τις τρεις πιο βασικές του ιδιότητες: 1) του **αγγελιοφόρου**, 2) του **ψυχοπομπού** και 3) του **συνοδού** και **προστάτη**. Πολλοί είναι οι μύθοι που πιστοποιούν την ικανότητα, την επιτηδειότητα και την τεράστια δύναμη και προσφορά του.

Την πανέμορφη Ιώ, που η Ήρα την είχε μεταμορφώσει σε δαμάλα, ο Ερμής -και μετά από εντολή του πατέρα του- κατορθώνει να την κλέψει, αφού πρώτα έχει πετύχει να κοιμίσει με το παραπλανητικό παίξιμο του αυλού του το φύλακά της Άργο, στη συνέχεια έχει καταφέρει να τον τυφλώσει και τέλος να του κόψει το κεφάλι.

Ο Απόλλωνας στα χέρια του Ερμή εμπιστεύτηκε το μικρό Ασκληπιό, παιδί της άπιστης ερωμένης του Κορωνίδας. Ο εγκαταλειμμένος στο βράχο της Ακρόπολης (από τη μητέρα του Κρέουσα) Ίωνας, από τον Ερμή μεταφέρθηκε στο μαντείο των Δελφών για να βρίσκεται κοντά στον πατέρα του Απόλλωνα

Η μεταφορά επίσης του Φρίξου και της Έλλης πάνω στο Αιγαίο γίνεται πάλι χάρη στον Ερμή και στο χρυσό κριάρι που αυτός είχε χαρίσει στη Νεφέλη. Ο Οδυσσέας, την περίοδο που βρίσκεται στο νησί της Κίρκης, δέχεται κι αυτός τη βοήθεια του Ερμή. Ο νεαρός θεός, μεταμορφωμένος, του αποκαλύπτει τα σχέδια της μάγισσας και του χαρίζει το αντίδοτο στις μαγείες της.

Για άλλη μια φορά, στο νησί της Καλυψώς τώρα, ο Ερμής επιχειρεί να σώσει πάλι τον Οδυσσέα. Με παρακίνηση του Δία επεμβαίνει και γνωστοποιεί στην Καλυψώ τη σχετική με την τύχη του Οδυσσέα απόφαση των θεών.

Ο **Περσέας**, όπως κι όλοι οι υπόλοιποι ήρωες, δέχεται επίσης τη συμπαράσταση του Ερμή. Δεσμευμένος να αποκτήσει το κεφάλι της Γοργώς και απελπισμένος από τον τεράστιο άθλο που έχει να αναλάβει, απευθύνεται στον Ερμή. Ο θεός χαρίζοντάς του ένα διαμαντένιο δρεπάνι τον βοηθά να εξοντώσει τη Μέδουσα και να της κόψει το κεφάλι. Στα περιστατικά που προηγούνται, συμβαδίζουν και ακολουθούν τον τον Τρωικό πόλεμο ο Ερμής παίζει επίσης έναν πολύ σημαντικό ρόλο. Αρχικά, ο Ερμής ήταν αυτός που οδήγησε τις τρεις θεές στο όρος Ίδη, για να επιλέξει ο Πάρης την ομορφότερη.

Στη συνέχεια, ο Ερμής ήταν πάλι αυτός που έκλεψε την πραγματική Ελένη και την έκρυψε στην Αίγυπτο. Ο Ερμής επίσης ήταν εκείνος που στάλθηκε από τους θεούς στον Πάρη και τον ενημέρωσε για τις αποφάσεις τους. Κατά τη διάρκεια του Τρωικού πολέμου ο ίδιος προτάθηκε από τους θεούς να κλέψει το κακοποιημένο από τον Αχιλλέα σώμα του Έκτορα. Λίγο αργότερα αυτός πάλι, μεταμορφωμένος σε θνητό, συνόδευσε το γέρο Πρίαμο ως τη σκηνή του Αχιλλέα για να του ζητήσει το νεκρό σώμα του γιου του Έκτορα.

Τέλος, με τη λήξη του Τρωικού πολέμου ο Ερμής πάλι κατέβηκε στις Μυκήνες, για να προειδοποιήσει τον Αίγισθο γι' αυτά που έμελλε να πάθει εάν αποφάσιζε το γάμο του με την Κλυταιμνήστρα. Η δράση του Ερμή στον Κάτω Κόσμο και με την ιδιότητα του μεσάζοντα και σωτήρα δεν είναι υποδεέστερη αυτής του αγγελιοφόρου.

Τη νεκρή Αλκμήνη, τη μητέρα του Ηρακλή, ο Ερμής την έκλεψε και την οδήγησε στο νησί των Μακάρων. Τον Ηρακλή, που ήθελε να ανεβάσει τον Κέρβερο στη γη, ο Ερμής πάλι τον βοήθησε. Την Περσεφόνη, την κόρη της Δήμητρας, που ο θεός του Κάτω Κόσμου την είχε αρπάξει, ο Ερμής πάλι την ξανάφερε στον Επάνω Κόσμο, αφού πρώτα έπεισε τον Άδη να την αφήσει. Τις ψυχές των μνηστήρων της Πηνελόπης που κείτονταν στο παλάτι του Οδυσσέα, ο Ερμής τις κάλεσε με το ραβδί του έξω και τις οδήγησε στον Κάτω Κόσμο.

Οι μύθοι γύρω από τη ζωή και τη δράση του Ερμή όπως και τα περιστατικά στα οποία συμμετείχε, συγκλίνουν ως προς τη σκιαγράφηση ενός ενιαίου χαρακτήρα. Το εύρος και ο πλούτος των στοιχείων που η προσωπικότητά του παρουσιάζει, πολλές φορές, τον προσγειώνει και τον υποβιβάζει· τον

κάνει με άλλα λόγια να ενσαρκώνει αρετές και ελαττώματα άντρα θνητού.

Πονηρός και έξυπνος, εύστροφος και πανούργος, επινοητικός και δόλιος, ονειροπαρμένος, κλέφτης και κόλακας, ενεργητικός και αεικίνητος, είναι μερικά από τα βασικότερα χαρακτηριστικά του. Πέρα από τις υπεύθυνες και σοβαρές υπηρεσίες και αποστολές που πρόσφερε ο νόθος γιος του Δία ήταν και αδιόρθωτος φαρσέρ. Πολύ παλιά είχε κατορθώσει να ξεγελάσει την Ήρα κάνοντάς την να θηλάσει τον άλλο νόθο γιο του Δία, τον Ηρακλή. Ταυτόχρονα είναι προστάτης του εμπορίου, των θυσιαστικών τελετών και της μαγείας. Διαθέτει, επιπλέον, μια σκιώδη και περισσότερο ανθρώπινη όψη, καθώς είναι πρώτος στην απατεωνιά, το ψέμα και την κλεψιά.

Στον Ερμή οι αρχαίοι Έλληνες είχαν αποδώσει πάρα πολλές επινοήσεις. Σ' αυτόν είχαν αποδώσει την ανακάλυψη της φωτιάς, την κατασκευή της πρώτης λύρας, του αυλού και του σουραυλιού.

Για τους Έλληνες της αρχαίας Ελλάδας ο Ερμής ήταν ο θεός του λόγου, της ευγλωττίας, ο εφευρέτης των γραμμάτων και των αριθμών. Ως γιος μιας από τις Πλειάδες ο Ερμής, συνδεόταν επίσης με την αστρονομία, ενώ θεωρούνταν ο εμπνευστής των μέτρων και των σταθμών και κατ' αναλογία προστάτης του εμπορίου. Ως ιδεώδης δρομέας ο Ερμής, μαζί με τον Έρωτα και τον Ηρακλή, χαρακτηρίζονταν ως θεοί της αθλούμενης νεολαίας, των γυμνασίων και των παλαιστρών.

Ο Ερμής ήταν θεός ερωτιάρης και αρκετά ζωηρός. Από την ένωσή του με τη νύμφη Δριόπη γεννήθηκε ο τραγοπόδαρος γιος του Πάνας, ενώ από κάποια άλλη νύμφη απέκτησε τον Δάφνη.

Επίσης είχε γιο τον Αυτόλυκο από την ένωσή του με τη Χιόνη και τον Μυρτίλο από την Κλυμένη. Από την

Ακαλλία (κόρη του Μίνωα) απόκτησε τον Κύδωνα και από την Αλκιδάμεια τον Βούνο. Τέλος, ήταν πάντα ερωτευμένος με την Αφροδίτη αλλά ποτέ δεν την απέκτησε.

Ο Ερμής στο χρόνο

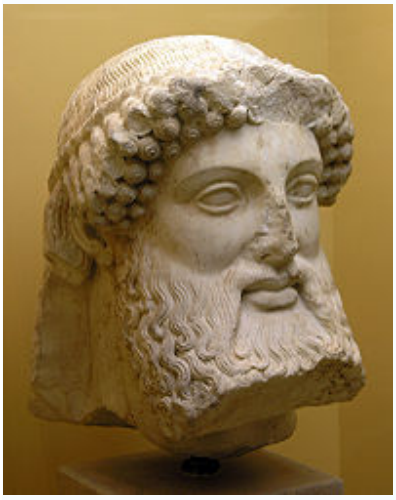

Ερμοκεφαλή από ερμαϊκή στήλη. Μουσείο Αγοράς

Η καταγωγή του Ερμή είναι πολύ μακρινή και συνδέεται με την προϊστορική Ελλάδα, καθώς υπάρχουν στοιχεία που υποδεικνύουν ότι οι *Ερμές*, ή *Ερμεία*, (οι ορθωμένοι λίθοι που χρησιμοποιούνταν για την οριοθέτηση περιοχών και ως οδοδείκτες για τους ταξιδιώτες) ήταν διαδεδομένες στην προϊστορική Κρήτη και σε άλλες περιοχές της αρχαίας Ελλάδας, και θεωρείται πως έχουν στενή σχέση με τα Καβείρια μυστήρια, τα πιο αρχέγονα μυστήρια της ελληνικής επικράτειας στην αρχαιότητα.

Όπως είναι γνωστό, από την πτολεμαϊκή περίοδο η πόλη της Αλεξανδρείας στην Αίγυπτο ήταν ένα από τα πιο ξακουστά πνευματικά κέντρα της εποχής, στην οποία συναντώνται και αναμιγνύονται όλα τα φιλοσοφικά ρεύματα. Από παλαιότερα, όμως, από τότε

που οι Έλληνες ήρθαν σ' επαφή με τον αιγυπτιακό πολιτισμό και τη θρησκεία του, επήλθε μια ταύτιση τού ελληνικού Ερμή και του αιγυπτιακού Θωθ, καθώς διαπίστωσαν ότι υπήρχαν κοινά χαρακτηριστικά ανάμεσα στις δυο θεότητες. Ωστόσο, κατά την πτολεμαϊκή και τη ρωμαϊκή περίοδο και τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες διαμορφώθηκε μια νέα αρχετυπική μορφή, η οποία δεν ήταν ακριβώς ούτε ο Ερμής ούτε ο Θωθ, αλλά ένας συνδυασμός των χαρακτηριστικών και των δύο, διανθισμένων πιθανώς και με επιδράσεις από την ιουδαϊκή παράδοση.

Το 2ο αιώνα ο Ιουδαίος μυθιστοριογράφος Αρτάπανος έγραψε μια αφήγηση της ζωής του Μωϋσή, στην οποία ταύτιζε τον ήρωά του με τον Ερμή, δηλαδή τον Θωθ, θεωρώντας πως εισήγαγε στους Αιγύπτιους τα πλοία, τις μηχανές, τα όπλα, τη Φιλοσοφία κ.λπ.. Τον θεωρεί, επίσης, επινοητή των ιερογλυφικών.

Οι Στωικοί φιλόσοφοι απέδωσαν στον Ερμή έναν ακόμα κεντρικότερο ρόλο στη θεολογία τους, θεωρώντας τον ως Λόγο-Δημιουργό, επηρεασμένοι προφανώς από την αιγυπτιακή αποδοχή του Θωθ ως δημιουργού. Εκείνο, όμως, που γίνεται εμφανές, είναι ότι η ανάμιξη της αιγυπτιακής με την ελληνική θεολογία σε συνδυασμό με την ελληνιστική φιλοσοφία παρήγαγε ένα σύνολο μεγαλύτερο από τα μέρη του, μια θεότητα που πήρε τη θέση της ανάμεσα στους θεούς του ρωμαϊκού πάνθεου.

Ο Δίας

Ο Ζευς ήταν ο κορυφαίος θεός του Πανθέου των Ολυμπίων και ο υπέρτατος θεός των αρχαίων Ελλήνων. Επόπτευε και κυβερνούσε τον κόσμο. Ήταν πατέρας θεών και ανθρώπων. Προστάτευε τους ξένους, τους όρκους, την πόλη, το σπίτι και φρόντιζε για την ευημερία του. Ήταν αυτός που προνοούσε για τα πάντα.

Το όνομά του συναντιέται και με τους εξής τύπους: Ζεύς, Δευς, Σδευς, Ζης, Ζας, Δαν, Δην, Την, Ταν, Τιήν, Δις. Το ίδιο όνομα έχει και ο ινδικός θεός του ουρανού Dyaus pitar, καθώς και ο θεός των Ρωμαίων Diespiter - Juppiter, του οποίου το όνομα είναι παραπλήσιο με το Δία πάτερ - Ζευ πάτερ, ενώ η ρίζα της λέξης υπάρχει στα λατινικά deus (θεός), dies (ημέρα). Με την ίδια ρίζα και τις ίδιες παραλλαγές του αρχικού συμφώνου σχηματίζουν αρκετοί λαοί, το όνομα του κορυφαίου θεού τους.

Είναι φυσικό για τον αρχηγό του Ολύμπου πολλές περιοχές να ερίζουν και να προβάλλονται ως γενέθλιοι τόποι του. Έτσι εκτός από τους θεογονικούς μύθους υπάρχει και πλήθος παραλλαγών που σχετίζονται με τη γέννησή του. Υπάρχει παρ' όλα αυτά ένας κεντρικός άξονας, γύρω από τον οποίο εξελίσσονται όλες οι παραλλαγές. Στον πυρήνα βρίσκεται ο Κρόνος, βασιλιάς των αθανάτων, ο οποίος έχοντας πληροφορηθεί από τους γονείς του, τον Ουρανό και τη Γαία, ότι θα εκθρονιζόταν από το ίδιο του το παιδί, κατάπινε κάθε παιδί που γεννούσε η σύζυγός του Ρέα. Όταν ήρθε η στιγμή να γεννηθεί ο Δίας, η Ρέα αποφάσισε να γεννήσει κρυφά και να δώσει στον Κρόνο να καταπιεί, αντί του Διός, ένα σπαργανωμένο λίθο, με σκοπό να τον ξεγελάσει. Από το σημείο αυτό ο ενιαίος κορμός του μύθου διασπάται και δημιουργούνται οι τοπικές παραδόσεις.

Έτσι οι Φρύγες έλεγαν ότι γεννήθηκε στη Φρυγία στο εκεί όρος Ίδη. Οι Βοιωτοί έλεγαν ότι γεννήθηκε στη Βοιωτία ενώ οι Αιτωλοί έλεγαν ότι γεννήθηκε στην Αιτωλία. Φυσικά υπάρχουν μύθοι που είναι πιο διαδεδομένοι, όπως του Ησίοδου, του Απολλόδωρου, του Καλλίμαχου.

Ο Απολλόδωρος στη δική του θεογονία αναφέρει ότι ο Δίας γεννήθηκε σε μια σπηλιά του όρους Δίκτη της Κρήτης και την ανατροφή του την είχαν αναλάβει οι Κουρήτες και οι νύμφες Αδράστεια και Ίδη. Αυτές ανέθρεψαν το παιδί με το γάλα της Αμάλθειας.

Ο Καλλίμαχος σε μια άλλη εκδοχή αναφέρει ότι ο Δίας γεννήθηκε στο Παρράσιο όρος της Αρκαδίας και μετά τη γέννησή του, η Ρέα τον παρέδωσε στη νύμφη Νέδα για να τον κρύψει στην Κρήτη. Αυτή τον μετέφερε στην Κνωσσό και τον έκρυψε στο σπήλαιο του όρους Ίδη, όπου τον φρόντισαν οι Δικταίες Μελλίες. Ανατράφηκε πίνοντας το γάλα της γίδας Αμάλθειας και τρώγοντας μέλι.

Ο Παυσανίας αναφέρει ότι ο Δίας ανατράφηκε στο Λυκαίο όρος της Αρκαδίας, που ονομάζεται αλλιώς Όλυμπος ή Ιερά κορυφή. Κατά τον Αθήναιο ανέθρεψαν το Δία οι Πλειάδες και ο αετός, σ' ένα ιερό άντρο της Κρήτης. Οι Πλειάδες τού έφερναν αμβροσία από τα άκρα του ωκεανού και ο αετός με το ράμφος του τον πότιζε το νέκταρ.

Αφού ενηλικιώνεται ο Ζευς, η Μήτις τού παρασκευάζει ένα φάρμακο το οποίο αυτός δίνει στον Κρόνο. Όταν εκείνος το πίνει αναγκάζεται να κάνει εμετό πρώτα το λίθο και ύστερα όλα τα παιδιά του που είχε καταπιεί. Το λίθο αυτό ο Δίας τον τοποθέτησε στο Μαντείο των Δελφών, στο σημείο που ονομάστηκε «*ομφαλός της γης*», γιατί εκεί συναντήθηκαν οι δυο αετοί που είχε αφήσει να πετάξουν προς αντίθετες κατευθύνσεις για το σκοπό αυτό.

Πριν γεννηθούν οι Ολύμπιοι θεοί, βασίλευαν οι Τιτάνες, οι οποίοι ήταν παιδιά του Ουρανού και της Γης. Ο Δίας πολέμησε τους Τιτάνες για να τους πάρει την εξουσία.

Η Γαία τον συμβούλεψε να ελευθερώσει τους Κύκλωπες και τους Εκατόγχειρες από τον Τάρταρο όπου τους είχε φυλακίσει ο Κρόνος. Οι Κύκλωπες σε ένδειξη ευγνωμοσύνης χάρισαν στο Δία τη βροντή, τον κεραυνό και την αστραπή, στον Πλούτωνα ένα μαγικό κράνος που καθιστούσε αόρατο όποιον το φορούσε, και στον Ποσειδώνα την τρίαινα. Ο Δίας είχε στην κατοχή του και την αιγίδα, βροντώδες σύννεφο ή καταιγίδα που τον προστάτευε σαν ασπίδα κι ήταν έργο του Ηφαίστου. Άλλοι ισχυρίζονταν ότι η αιγίδα ήταν φτιαγμένη από το δέρμα της αίγας Αμάλθειας.

Ο πόλεμος ανάμεσα στους Ολύμπιους και τους Τιτάνες κράτησε δέκα ολόκληρα χρόνια. Χάρη στους κεραυνούς του Δία και στα βράχια που εκτόξευαν οι Εκατόγχειρες, οι Ολύμπιοι κέρδισαν τον πόλεμο και την εξουσία. Ο Κρόνος και οι άλλοι Τιτάνες ρίχτηκαν στον Τάρταρο κι οι Εκατόγχειρες ανέλαβαν τη φύλαξή τους. Ύστερα από τη νίκη ο Δίας εγκαθίδρυσε τη βασιλεία του.

Η Γαία δυσαρεστήθηκε με τους Ολύμπιους για τη συμπεριφορά τους και γέννησε τους Γίγαντες οι οποίοι άρχισαν εξοντωτικό πόλεμο εναντίον του Δία, εκσφενδονίζοντας βράχους και αναμμένες δρυς στον ουρανό. Οι Ολύμπιοι με τη βοήθεια του Ηρακλή, που ήταν γιος του Δία, κατάφεραν να εξουδετερώσουν και τους Γίγαντες.

Τότε η Γαία θύμωσε περισσότερο, ενώθηκε με τον Τάρταρο και γέννησε ένα πανίσχυρο τέρας, τον Τυφώνα ή Τυφωέα. Ο Ζευς πολέμησε μόνος με το τέρας χωρίς αποτέλεσμα. Αντίθετα ο Τυφώνας κατάφερε να τον πληγώσει. Τον μετέφερε στην Κιλικία, του αφαίρεσε τους τένοντες και τους έκρυψε στο δέρμα μιας αρκούδας, που φυλασσόταν από δράκαινα σε κάποια σπηλιά. Ο Ερμής βρήκε τα νεύρα και τα τοποθέτησε πάλι στο Δία. Όταν απέκτησε την παλιά του δύναμη, ο Δίας, κατάφερε να σκοτώσει τον Τυφώνα με τον κεραυνό του.

Η επίσημη θρησκεία δεχόταν ως νόμιμη σύζυγο του Δία την Ήρα, με την οποία τέλεσε "ιερόν γάμον". Ο Ζευς και η Ήρα ήταν προστάτες του γάμου. Παιδιά τους ήταν η Ήβη, ο Ήφαιστος, ο Άρης και η Ειλείθυια. Άλλη επίσημη σύζυγός του ήταν η Διώνη, που λατρευόταν μαζί του στη Δωδώνη.

Ο Ησίοδος αποδίδει στο Δία επτά συζύγους. Αναφέρεται ότι απέκτησε πολλά παιδιά από πλήθος γυναικών. Αυτό όμως δεν οφείλεται στην «θερμή ερωτική φύση» του θεού, αλλά στο γεγονός ότι οι άρχοντες της αρχαϊκής εποχής ήθελαν να περηφανεύονται για την καταγωγή τους από το Δία. Και γι' αυτό επινοούσαν στην αρχή του γενεαλογικού τους δέντρου, την ένωση του θεού με μια γυναίκα, συνήθως αρχοντοπούλα, από τους οποίους κατάγονταν. Με την κόρη του Κάδμου Σεμέλη απέκτησαν το θεό Διόνυσο. Με την κόρη του Θεστίου τη Λήδα, απέκτησαν την Ωραία Ελένη και τους Διόσκουρους, τον Κάστορα και τον Πολυδεύκη. Με την κόρη του Ηλεκτρύωνος, Αλκμήνη, απέκτησαν τον Ηρακλή. Με την Αντιόπη απέκτησαν τους Διόσκουρους της Βοιωτίας. Από τη Νύμφη Καλλιστώ απέκτησε τον Αρκάδα, τον πρόγονο των Αρκάδων. Από τη Νύμφη Ταϋγέτη απέκτησε το Λακεδαίμονα. Από την Ευρώπη απέκτησε το Μίνωα και το Ραδάμανθυ.

Από τη Δανάη απέκτησε τον Περσέα. Από την Ιώ απέκτησε τον

Έπαφο.

Οι διάφορες ιδιότητες του θεού και το περιεχόμενο της λατρείας του δε μπορούν να φανερωθούν μέσα από τους μύθους. Η πραγματική φύση του θεού αποκαλύπτεται μέσα από τα λατρευτικά επίθετα και τις επικλήσεις. Έτσι από τους παραπάνω μύθους ο θεός διατήρησε τα ονόματα Κρόνιος που παραπέμπει στην καταγωγή του. Αίγιος, επίθετο που θυμίζει στην «αίγα» Αμάλθεια, με το γάλα της οποίας ανατράφηκε. Αιγίοχος επειδή με το δέρμα της Αμάλθειας είχε κατασκευάσει μια ασπίδα, την «αιγίδα», και Μελιττεύς λεγόταν από την τροφό του Μέλισσα ενώ από τον πόλεμό του εναντίον των Γιγάντων, είχε ονομασθεί Γιγαντοφόνος. Επειδή ο Δίας από τον ουρανό μπορούσε να επιβλέπει και να ελέγχει τα πάντα, για το λόγο αυτό ονομαζόταν Επόπτης, Παντόπτης και Πανόπτης. Επιτιμήτωρ, ονομαζόταν επειδή προστάτευε την τιμή αφού έβλεπε τα πάντα. Ένα άλλο επίθετο του Διός ήταν Επωπέτης, αργότερα όμως μ 'αυτό το όνομα εξελίχθηκε ιδιαίτερη θεότητα, που ήταν συγγενής όχι μόνο με το Δία αλλά και με τον Απόλλωνα, την Αρτέμιδα και άλλους θεούς. Τον ονομάζουν πατέρα των θεών και των ανθρώπων, γιατί μόνο αυτός γέννησε και αθάνατα και θνητά παιδιά, ενώ οι άλλοι θεοί γέννησαν ή μόνο αθάνατα ή μόνο θνητά. Επίσης θεωρείται αιώνιος και άφθαρτος, αυτός που προϋπήρχε και θα εξακολουθεί να υπάρχει.

Λατρεύθηκε ως θεός του ουρανού. Κατοικία του ήταν ο αιθέρας, φωτεινός τόπος πάνω από τη γήινη ατμόσφαιρα που δεν ταραζόταν από ανέμους και θύελλες κι από εκεί εξουσίαζε τον ουρανό. Για το λόγο αυτό είχε τα επίθετα νεφεληγερέτης, κελαινεφής, αιγίοχος, κεραύνιος, τερπικέραυνος, καταιβάτης. Ήταν ο κύριος των μετεωρολογικών φαινομένων. Λατρευόταν στις κορυφές των βουνών κι είχε τα προσωνύμια Κορυφαίος, Ύπατος, Υπέρτατος.

Μια σειρά τοπωνυμικών επιθέτων σχετίζονται με τη λατρεία του Δία σε συγκεκριμένα ιερά που βρίσκονταν σε κορυφές. Έτσι έχουμε γιορτή προς τιμή του Δία στην κορυφή του όρους Ιθώμη, όπου πίστευαν ότι είχε γεννηθεί ο Δίας. Στην κορυφή του Υμηττού λατρευόταν ως Ζευς Υμήττιος και για τον ίδιο λόγο λατρευόταν και ως

Κιθαιρώνιος, Παρνήθιος κ.λπ.. Η πιο ξακουστή κατοικία του ήταν ο Όλυμπος γι' αυτό λατρευόταν σε πολλά μέρη της Ελλάδας με το όνομα Ολύμπιος.

Σαν συνέπεια της διαμονής του στον ουρανό και στις κορυφές είχε τη δυνατότητα να γνωρίζει όλα όσα γίνονταν στη γη και να μπορεί να προβλέπει όσα έμελλε να γίνουν. Συχνά τη θέλησή του τη φανέρωνε με διάφορα σημάδια, τις διοσημίες, όπως με αστραπές και πέταγμα πουλιών. Τα δυο ιερά του κέντρα, η Δωδώνη και η Ολυμπία ήταν και μαντεία. Στη Δωδώνη ο χρησμός δινόταν μέσω του θροΐσματος των φύλλων της ιερής βαλανιδιάς, ενώ στην Ολυμπία ο χρησμός δινόταν από την παρατήρηση των καιόμενων σφαγίων της θυσίας (εμπυρομαντεία). Ο Δίας στους Δελφούς χρησμοδοτούσε μέσω του Απόλλωνα, ο οποίος ήταν προφήτης του.

Ο Όμηρος και ο Ησίοδος αποκαλούν το Δία χθόνιο, δηλαδή θεό που κατοικεί μέσα στη γη και σχετίζεται με την καρποφορία και τη βλάστηση. Ο Δίας λατρευόταν και σαν θεός της ευφορίας των χωραφιών Χθόνιος και με μορφή φιδιού παρουσιάζεται ο Ζευς Κτήσιος, που αρχικά ήταν ένας δαίμονας, το φίδι φύλακας του σπιτιού ("οικουρός όφις") που προστάτευε την περιουσία. Μέσα στο σπίτι υπήρχε βωμός αφιερωμένος στη λατρεία του και δεν επιτρεπόταν στους ξένους να είναι παρόντες στην οικιακή ιεροτελεστία.

Ο Ζευς άπλωνε την εξουσία του και στη θάλασσα κι ονομαζόταν Ενάλιος και Βύθιος. Έτσι εκείνοι που σώζονταν από τη θάλασσα μόλις έφταναν στη στεριά προσεύχονταν στο Δία. Από πολύ παλιά ο Ζευς είχε συνδεθεί με την κοινωνική ζωή κι εξασφάλιζε την ισχύ των άγραφων νόμων με την προστασία του. Προστάτευε τους ικέτες, τους φυγάδες που ζητούσαν άσυλο, τους ξένους που δεν είχαν νομικά διακαιώματα. Ως προστάτης της οικογένειας είχε τα επίθετα Έρκειος, Κτήσιος. Λατρευόταν και ως προστάτης της πόλης μαζί με την Αθηνά Πολιάδα. Οι βουλευτές πριν από την άσκηση των καθηκόντων τους προσεύχονταν στο βωμό του. Με την ιδιότητα του προστάτη της πόλης και των θεσμών της λατρευόταν και ως Ζευς Αγοραίος, Ζευς Σωτήρ. Ως προστάτης όλων των Ελλήνων λατρευόταν με το επίθετο Πανελλήνιος.

Στα ελληνιστικά χρόνια ο Ζευς είχε γίνει παγκόσμιος θεός και σύμβολο της ιδέας της θεότητας με κάθε δυνατή μορφή. Ταυτίστηκε με αρκετές θεότητες. Ήδη από τον 5ο αι. π.Χ. είχε ταυτιστεί με τον Άμμωνα - Ρα, το θεό της Αιγύπτου, και λατρευόταν στην Ελλάδα ως Ζευς - Άμμων, με ιερά στον Ωρωπό, στη Θήβα και αλλού. Το 2ο αι. π.Χ. λατρευόταν ως Ζευς - Σαβάζιος στην Πέργαμο και στη Συρία, έχοντας ταυτιστεί με το Σαβάζιο, τον θρακοφρυγικό θεό της γονιμότητας.. Τη λατρεία του διέδωσε στη Ρώμη και αλλού ο ρωμαϊκός στρατός (2ος - 3ος αι. μ.Χ.), με το όνομα Jyppiter Dolichenus και εικονιζόταν πάνω σε ταύρο να κρατά κεραυνό και διπλό πέλεκυ.

Άρτεμις

Η Άρτεμις είναι μια από τις παλαιότερες, πιο περίπλοκες αλλά και πιο ενδιαφέρουσες μορφές του ελληνικού πανθέου. Κόρη του Δία και της Λητούς, δίδυμη αδερφή του Απόλλωνα, βασίλισσα των βουνών και των δασών, θεά του κυνηγιού, προστάτιδα των μικρών παιδιών και ζώων. Αντίστοιχη της Άρτεμης στη ρωμαϊκή μυθολογία είναι η Ντιάνα, ενώ στην ετρουσκική μυθολογία η θεότητα Αρτούμες.

Η γέννηση της ιδιόρρυθμης θεάς τοποθετείται στο νησί Ορτυγία. Σ' αυτό το άγονο πετρονήσι και μετά από φοβερές ταλαιπωρίες και περιπλανήσεις είχε καταφύγει η έγκυος Λητώ προκειμένου να κρυφτεί και να προφυλαχτεί από την καταδιωκτική μανία της νόμιμης συζύγου του Δία, της Ήρας. Εκεί και με τη βοήθεια όλων των γυναικείων θεοτήτων (εκτός της Ήρας) ήρθε στο φως η Άρτεμις και λίγο αργότερα ο αδερφός της ο Απόλλωνας.

Από τις πρώτες κιόλας ώρες της γέννησής της η Άρτεμη παίρνει πρωτοβουλίες. Αν και νεογέννητο βρέφος, βοηθά την εξουθενωμένη μητέρα της να ξεγεννήσει και το δεύτερο της παιδί, τον Απόλλωνα, και ταυτίζεται με τον τρόπο αυτόν με την Ειλειθυία, από το ελεύθω+υιός, δηλαδή μαμμή, και άρα τη θεά του τοκετού. Πανέμορφη και πανέξυπνη η Άρτεμη, είχε από πολύ νωρίς κερδίσει την εκτίμηση των άλλων θεών. Ήδη από τα τρία της χρόνια είχε συγκεκριμένες απαιτήσεις, που αφορούσαν την ενδυμασία της, τον εξοπλισμό της και την ακολουθία της στην πιο αγαπημένη της ενασχόληση, το κυνήγι. Ήταν παιδί που ήξερε τι ήθελε και πραγματικά σταθερό και άκαμπτο στις αποφάσεις του.

Ο Δίας τη θαύμαζε για την επιμονή της και, λόγω της ευστροφίας της, της έτρεφε πολύ μεγάλη αγάπη και ικανοποιούσε όλες της τις επιθυμίες. Ένα από τα πρώτα πράγματα που ζήτησε η Άρτεμη σαν δώρο από τον πατέρα της ήταν η αιώνια αγνότητα και παρθενία. Πιστή και σταθερή σ' ό,τι ζητούσε και τη δέσμευε, η παρθενική θεά δε σπίλωσε ποτέ ούτε το ήθος της, ούτε και το χαρακτήρα της. Σοβαρή και περήφανη, διατήρησε την αγνότητά της περιφρονώντας ερωτικές πολιορκίες κι επιθέσεις.

Αφοσιωμένη στο κυνήγι και τη φύση, αδιαφόρησε για τις χαρές του γάμου και τις απολαύσεις του έρωτα. Με επιβολή και αυστηρότητα απαίτησε την αθωότητα και την παρθενικότητα όχι μόνο του εαυτού της, αλλά και των Νυμφών που την περιστοίχιζαν κι επίσης αυτών που με τις υπηρεσίες τους την τιμούσαν.

Η Άρτεμη ήταν μια θεά αμείλικτη που ποτέ σχεδόν δε συγχωρούσε. Η αδυσώπητη οργή της ήταν έτοιμη να ξεσπάσει ανά πάσα στιγμή απέναντι στον παραβάτη των αυστηρών της κανόνων. Τα θανατηφόρα της βέλη στόχευαν διαρκώς θνητούς, θεούς και ήρωες.

Η Εφέσια Άρτεμις

Κάποτε ο Ακταίωνας, ο γιος της Αυτονόης και του Αρισταίου, έτυχε να δει την Άρτεμη γυμνή, την ώρα που έκανε το λουτρό της. Η θεά από φόβο μήπως διαδοθεί το περιστατικό, τον μεταμόρφωσε σε ελάφι κι έβαλε τα πενήντα σκυλιά που τον συνόδευαν να τον κατασπαράξουν. Σε μια άλλη περίπτωση η Καλλιστώ, η κόρη του Λυκάονα (και μια από τις συνοδούς της Άρτεμης στο κυνήγι) κόντεψε να χάσει τη ζωή της από τα βέλη της θεάς γιατί αποπλανημένη από τον Δία είχε χάσει την αγνότητά της και είχε μείνει έγκυος. Επίσης η Άρτεμη σκότωσε και την Αριάδνη, γιατί σύμφωνα με το μύθο είχε απαχθεί και αποπλανηθεί από τον Θησέα στη Νάξο. Τέλος ο Ωρίων, ο γιος του Ποσειδώνα, βρήκε κι αυτός τραγικό θάνατο από τα βέλη της Άρτεμης, γιατί σύμφωνα με μια παράδοση είχε σμίξει με τη θεά της αυγής Ηώ, ή γιατί σύμφωνα με κάποια άλλη παράδοση είχε καυχηθεί ότι ήταν καλύτερος απ' αυτήν στην τέχνη του τόξου. Η Άρτεμη είχε ιδιαίτερη αδυναμία στα παιδιά και τους έφηβους. Νέοι και νέες που διατηρούσαν την αθωότητά τους και που ζούσαν σύμφωνα με τις αρχές της ήταν πάντοτε ευνοούμενοί της και βρίσκονταν διαρκώς κάτω από την προστασία της. Ο Ιππόλυτος, μάλιστα, που

ήταν αφοσιωμένος σ' αυτήν και τη λατρεία της, αποτελεί ζωντανό παράδειγμα αυτής της τακτικής και αδυναμίας της θεάς.

Ο Ιππόλυτος, λοιπόν, δεινός κυνηγός κι αλογοδαμαστής, είχε αφιερώσει τη ζωή του στην πανέμορφη Άρτεμη και στο ιδανικό που η ίδια πρέσβευε. Καμιά πρόκληση, καμιά γυναίκα δε στάθηκε ποτέ ικανή να τον παρασύρει. Ούτε και η Φαίδρα, η γυναίκα του Θησέα, μπόρεσε με τη γοητεία της να τον αποπλανήσει. Η υποδειγματική του συμπεριφορά έκανε τη θεά να συγκινηθεί και να του χαρίσει τιμές, δόξες και αιώνια - μετά το θάνατό του- μνήμη του ονόματός του. Η Άρτεμη ήταν μια από τις ομορφότερες και κομψότερες θεές του Ολύμπου. Οι αρχαίοι Έλληνες πραγματικά τη θαύμαζαν. Τη φαντάζονταν ψηλή, με ευγενική ομορφιά, αγέρωχη κορμοστασιά και περήφανο περπάτημα. Γενικά, η Άρτεμη ήταν θεά δραστήρια, σκληρή και αεικίνητη. Στις περισσότερες εκδηλώσεις της εμφανίζεται συνειδητοποιημένη, ώριμη κι αποφασιστική.

Μια από τις πιο αγαπημένες ενασχολήσεις της Άρτεμης ήταν το κυνήγι. Γυναίκα δραστήρια, ορμητική και ευκίνητη, η ελεύθερη και αεικίνητη θεά διοχέτευε το μεγαλύτερο μέρος της ενεργητικότητάς της στην αναζήτηση και καταδίωξη θηραμάτων στα βουνά. Συνοδευόμενη από δροσερές και όμορφες νύμφες και περιστοιχισμένη από άγρια κυνηγόσκυλα, έτρεχε γύρω από λίμνες, ποτάμια, λιβάδια και βουνά προκειμένου να απαντηθεί με άγρια κυρίως ζώα. Ντυμένη με λιτό ελαφρύ ρούχο και εφοδιασμένη με τον κατάλληλο για την περίσταση εξοπλισμό ριχνόταν με ενθουσιασμό και μανία σ' αυτό που κυρίως την ενδιέφερε. Αδάμαστη, σκληρή κι αγέρωχη, δεινή γνώστρια της τοξευτικής τέχνης και πολύ ικανή δρομέας και κυνηγός, επιδίδονταν με πάθος στο κυνήγι.

Ένα από τα βασικότερα γνωρίσματα της Άρτεμης ήταν η καθολική της κυριαρχία στη φύση. Ήμερα και άγρια ζώα, ψάρια στα νερά και πουλιά στον αέρα ήταν όλα τους κάτω από την προστασία της.

Ως θεά και προστάτιδα της φύσης η Άρτεμη θεωρούνταν υπεύθυνη τόσο για τη γεωργία όσο και για την κτηνοτροφία. Περιοχές που τη λάτρευαν και την τιμούσαν ανελλιπώς είχαν πάντα εύφορη γη, κατάσπαρτα χωράφια, πλούσια συγκομιδή και ζώα υγιή και γόνιμα.

Ο Άδμητος και ο Οινέας αντιμετώπισαν, εξαιτίας της αμέλειας και της αδιαφορίας που έδειξαν, την οργή της θεάς. Ο Άδμητος στη γαμήλια γιορτή του είχε ξεχάσει να θυσιάσει (όπως επιβαλλόταν) στην Άρτεμη. Η Άρτεμη οργισμένη από αυτή την παρατυπία του έστειλε στο νυφικό του κρεβάτι ένα κοπάδι από φίδια, ενώ ετοιμάστηκε να του αφαιρέσει τη ζωή. Μάταια ο Απόλλωνας προσπάθησε να την καλοπιάσει. Τελικά ο ίδιος πείθει τις Μοίρες να του χαρίσουν τη ζωή και σαν αντάλλαγμα να πάρουν τη ζωή κάποιου άλλου δικού του ανθρώπου. Στην απαίτηση αυτή των Μοιρών μόνο η γυναίκα του Άλκηστις προθυμοποιείται να προσφερθεί. Τελευταία όμως στιγμή η επέμβαση του Ηρακλή τη σώζει προτού ακόμη προλάβει η ψυχή της να κατέβει στον Άδη.

Ο Οινέας κάποτε είχε ξεχάσει να θυσιάσει στην προστάτιδα της πόλης του, την Άρτεμη. Η αδιαφορία του αυτή κόστισε τόσο στην πόλη, όσο και στο λαό της. Ένας τεράστιος κάπρος σταλμένος από τη θεά προκάλεσε τεράστιες καταστροφές σε γη, σε ζώα και ανθρώπους. Κανείς δε τολμούσε να τον σκοτώσει. Ο Μελέαγρος μόνο, ο γιος του Οινέα, ήταν τελικά εκείνος που τον εξόντωσε, αλλά στη συνέχεια σκοτώθηκε σε μια συμπλοκή γύρω από τη μοιρασιά. Η γυναίκα και η μητέρα του Μελέαγρου μη αντέχοντας τη θλίψη του θανάτου του αυτοκτόνησαν από τη στεναχώρια τους. Οι

αδερφές του, τέλος, που αδιάκοπα τον θρηνούσαν, μεταμορφώθηκαν από την Άρτεμη σε φραγκόκοτες.

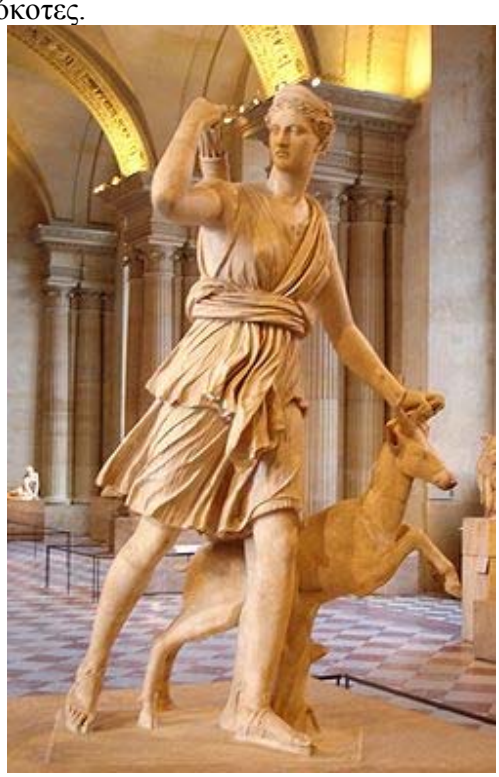

Πέρα από τη συμμετοχή της σ' όλα τα παραπάνω περιστατικά, η θεά του κυνηγιού παίρνει ενεργό μέρος και σ' έναν από τους δώδεκα άθλους του Ηρακλή. Στο μύθο με τον Ηρακλή, αλλά και σε πολλά άλλα περιστατικά η Άρτεμη συμπράττει με τον αδερφό της, τον Απόλλωνα, για την επίτευξη κάποιου σκοπού. Στην περίπτωση της Νιόβης που παινεύτηκε (συγκριτικά με τη Λητώ) για τα πολλά και όμορφα παιδιά της έχουμε τη συνεργασία των δυο δίδυμων αδερφών στην τιμωρία της. Επτά βέλη της Άρτεμης κι επτά του Απόλλωνα καρφώθηκαν στα δεκατέσσερα παιδιά της και τα σκότωσαν. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο και για τον ίδιο λόγο η Άρτεμη σκότωσε κάποτε τη Χιόνη ,ερωμένη του Απόλλωνα, γιατί είχε καυχηθεί ότι η ομορφιά της ήταν τέτοια που ξεπερνούσε ακόμα κι αυτήν της πανέμορφης θεάς.

Ο πόλεμος μεταξύ Ελλήνων και Τρώων δε βρίσκει την Άρτεμη αδιάφορη. Μαζί με τον αδερφό της τον Απόλλωνα, τον Άρη, την Αφροδίτη και τη Λητώ συμμετέχει ενεργά με το μέρος των Τρώων. Ένα από τα πρώτα περιστατικά που συνέβησαν προτού ακόμη ξεκινήσει ο πόλεμος οφειλόταν στο θυμό και την οργή της Άρτεμης. Ο ελληνικός στόλος, εξαιτίας της άπνοιας που είχε δημιουργήσει η θεά, δεν μπορούσε να ξεκινήσει. Ένα τυχαίο περιστατικό του αρχηγού των Αχαιών Αγαμέμνονα είχε προκαλέσει την κατάσταση αυτή. Κάποτε χωρίς ο ίδιος να το αντιληφθεί είχε εισβάλει σ' ένα άλσος αφιερωμένο στην Άρτεμη και είχε σκοτώσει ένα ιερό ελάφι. Η θεά εξοργίστηκε τόσο πολύ που απαίτησε τη θυσία της κόρης του Ιφιγένειας προκειμένου ευνοϊκοί άνεμοι να βοηθήσουν το σαλπάρισμα των ελληνικών καραβιών.

Τα σύμβολα της Άρτεμης ήταν πολλά και ποικίλα. Ξεκινούσαν από ζώα και φυτά και κατέληγαν σε όπλα: κατσίκα, τράγος, ελάφι, αρκούδα, σκύλος, φίδι, δάφνη, φοίνικας,

κυπαρίσσι, σπαθί, φαρέτρα, ακόντιο και άλλα. Τέλος, ο αστεροειδής 105 Άρτεμις, που ανακαλύφθηκε το 1868, πήρε το όνομά του από τη θεά του κυνηγιού.

Η Αφροδίτη

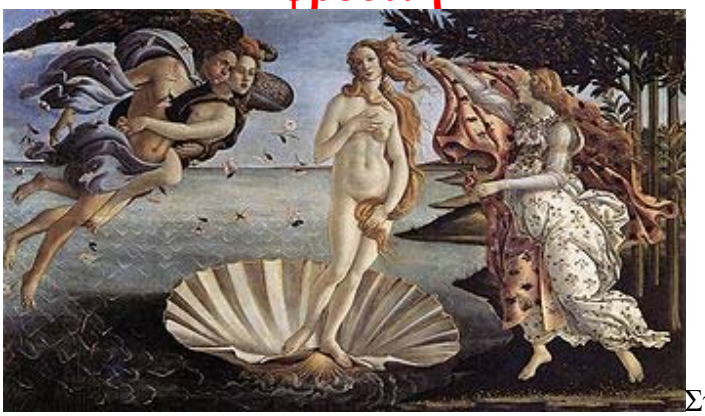

Σύμφωνα με τον ομηρικό μύθο γεννήθηκε στην Πέτρα του Ρωμιού, μια ακτή της Πάφου στην Κύπρο. Σπρωγμένη από τον Ζέφυρο στη θάλασσα, η θεά καλλωπίστηκε από τις θεραπαινίδες της Ώρες και μεταφέρθηκε στον Όλυμπο, όπου παρουσιάστηκε στον Δία και τους υπόλοιπους θεούς. Σύμφωνα με την εκδοχή του Ησίοδου η Αφροδίτη γεννήθηκε από τον αφρό που δημιούργησαν τα γεννητικά όργανα του Ουρανού πέφτοντας στη θάλασσα μετά τον ακρωτηριασμό του από τον Κρόνο. Πάλι με τη βοήθεια του Ζέφυρου ταξίδεψε στον απέραντο Ωκεανό. Πέρασε από τα Κύθηρα και κατόπιν κατευθύνθηκε στην Κύπρο. Τα Κύθηρα θεωρούνται το νησί της Ουράνιας Αφροδίτης, όπου και υπήρχε το πρώτο ιερό της στον Ελλαδικό χώρο. Ο Όμηρος στην Ιλιάδα την αναφέρει ως «*Κυθέρεια θεά του έρωτα τροφός*». Ήταν σύζυγος του Ηφαίστου αλλά περιγράφεται ως ερωμένη του Άρη, με τον οποίο φέρεται ότι απέκτησε τον Ίμερο, τον Έρωτα, τον Δείμο και τον Φόβο. Με τον Ποσειδώνα έφερε στη ζωή τον Έρυκα, που έδωσε το όνομά του στο ομώνυμο βουνό της Σικελίας και τη Ρόδο, ενώ με τον Διόνυσο χάρη στη μαγική μεσολάβηση της Ήρας γέννησε τον Πρίαπο. Γιος της θεωρείται επίσης ο Ερμαφρόδιτος, τον οποίο έφερε στη ζωή η θεά μαζί με τον Ερμή.

Η Αφροδίτη είναι ένα θηλυκό μυθολογικό αρχέτυπο. Σε όλο τον αρχαίο κόσμο έρχεται κανείς αντιμέτωπος με το αρχέτυπο της μητέρας θεάς. Όντας συνδεδεμένη με μια φαινομενικά ατελείωτη σειρά φαινομένων -αγάπη, γέννηση, θάνατο, γονιμότητα, πόλεμο, ύφανση, μαγεία, συγγένεια, γάμο, παρθενία, πένθος κ.λπ.– στη θεά απευθυνόταν το μεγαλύτερο κομμάτι της τελετουργικής δράσης που χαρακτηρίζει ένα σημαντικό κομμάτι του ανθρώπινου πολιτισμού. Οι τίτλοι της, που αποδίδουν τους τομείς επιρροής της είναι αναρίθμητοι: Βασίλισσα του ουρανού, Πολεμίστρια, Κόρη, Μητέρα-γη, Βασίλισσα του Κάτω Κόσμου, κ.λπ..

Ανάμεσα στους αρχαίους πολιτισμούς, είναι οι Έλληνες εκείνοι που περισσότερο από τους άλλους λαούς διατήρησαν τα πολύμορφα χαρακτηριστικά της μητέρας-θεάς στη λατρεία τους. Μια απλή αναφορά των ονομάτων Αφροδίτη, Μήδεια, Σκύλλα, Εκάτη, Αριάδνη και Αθηνά είναι αρκετή για να διεγείρει σημαντικές αρχετυπικές εικόνες. Κάθε μία από αυτές τις μορφές αντιπροσωπεύει ένα πρόσωπο της μητέρας θεάς.

Ακόμα και σήμερα, το όνομα «Αφροδίτη» προκαλεί εικόνες δελεαστικής ομορφιάς, αισθησιασμού και πάθους. Η θεά είναι καλύτερα γνωστή, ίσως, ως θεία προξενήτρα ή ως παράγοντας διέγερσης της αισθησιακής επιθυμίας. Η Αφροδίτη είναι διάσημη για τις σχέσεις της με τους διάφορους ήρωες και τους Θεούς. Η ερωτοτροπία της Αφροδίτης με τον Άρη ήταν πηγή διασκέδασης για τους θεούς του Ολύμπου και αποτέλεσε πιθανότατα αντικείμενο μιας αρχαίας λατρείας. Η αγάπη της για τον Άδωνη τελείωσε τραγικά. Σύμφωνα με μια εκδοχή του μύθου, η θεά λέγεται ότι βούτηξε από τον βράχο της Λευκάδας, θλιμμένη για τον όμορφο νέο.

Από πού έφθασε όμως η Αφροδίτη στις ελληνικές ακτές; Για τον Όμηρο, τον Ησίοδο και άλλους πρώιμους συγγραφείς, η θεά συνδέθηκε στενά με την Κύπρο. Η Οδύσσεια αναφέρει την Πάφο ως πατρίδα της θεάς, ενώ η Ιλιάδα αναφέρει το «*Κύπρις*» ως το πιο κοινό επίθετό της. Ό Ησίοδος την αναφέρει ως «*Κυπρογενή*» και «*Κυθηρεία*».

Η αναζήτησή μας για την προέλευση της Αφροδίτης δεν σταματά στην Κύπρο. Σχεδόν όλοι οι κορυφαίοι μελετητές συναινούν ότι η λατρεία της Αφροδίτης έφθασε αρχικά στην Ελλάδα από την Εγγύ Ανατολή: «*Πίσω από τη μορφή της Αφροδίτης στέκει καθαρά η σημιτική θεά της αγάπης, η Ιστάρ-Αστάρτη, θεϊκή σύζυγος του βασιλιά, βασίλισσα του ουρανού και εταίρα ταυτόχρονα*». Αυτή η άποψη υποστηρίζεται από τους ίδιους τους Έλληνες. Και οι δύο απεικονίζονται ως θεές της αγάπης και συνδέονται με ιεροτελεστίες της πορνείας, για παράδειγμα. Η Αφροδίτη, όπως και η Ιστάρ, απεικονιζόταν οπλισμένη και την επικαλούνταν ως εγγυήτρια της νίκης.

Στην αρχαία Ελλάδα, ειδικά στη Σπάρτη, η Αφροδίτη λατρευόταν ως πολεμίστρια, όπως βεβαιώνεται από το επίθετο Αρεία. Η σπαρτιατική λατρεία βρίσκει ένα παράλληλο θέμα στο νησί των Κυθήρων, όπου η Αφροδίτη Ουρανία απεικονιζόταν οπλισμένη. Ας προσθέσουμε εδώ, ή μάλλον ας θυμίσουμε, ότι αυτή θεωρούνταν η αρχαιότερη λατρεία μιας θεάς που ούτως ή άλλως παίρνει μέρος στον πόλεμο με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στο ομηρικό έπος.

Βιβλιογραφία:
"http:// el.wikipedia.org/